

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Retsudvalget
L 110 - Bilag 1
Offentlig

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

MODTAGET

17 NOV. 2004

Den Centrale Indlevering

Dato:

Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh.: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2004-743-0035
Dok.: KHE21483

+ bilag

ORIGINAL

Afsendt med
E-Post 17/11-04

Til brug for behandlingen af forslag til lov om ændring af lov om retsafgifter og retsplejeloven (Nedsættelse og omlægning af retsafgifterne i civile retssager) (L 110) sendes vedlagt i 5 eksemplarer de modtagne høringssvar vedrørende Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene) for så vidt angår forslagene om retsafgifter, som lovforslaget i vidt omfang bygger på, tillige med en kommenteret høringsoversigt.

Lene Espersen

Lars Hjortnæs

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 16. november 2004
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2004-743-0035
Dok.: KHE21476

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringssvar vedrørende Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene) for så vidt angår forslagene om retsafgifter

I. Høringen

Betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene) (herefter "betænkningen") har været sendt til høring hos:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk Retspolitisk Forening, Institut for Menneskerettigheder, Amdsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, HTS Interesseorganisationen, Dansk Industri, Dansk Handel & Service, Håndværksrådet, Byggeriets Firkant, Dansk InkassoBrancheforening, Danske Entreprenører, Liberale Erhvervs Råd, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Ejendomsrådgiverforening, De Danske Patentagenters Forening, Danmarks Rederiforening, Danske Speditører, Grundejernes Landsorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Specialarbejderforbundet i Danmark, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Det Danske Voldgiftsinstitut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Foreningen af Statsamtmand, Foreningen af Statsamtsjurister, Københavns Retshjælp, Århus Retshjælp, Danske Mediers Forum, Dansk Journalistforbund, Landbrugsrådet, Foreningen af Registrerede Revi-

sorer, IT-Brancheforeningen, Danske Finansieringsselskabers Forening, Boligselskabernes Landsforening og Lejernes Landsorganisation.

Denne høringsoversigt medtager høringssvar vedrørende de dele af betænkningen, der angår forslagene om retsafgifter.

II. Høringssvarene

1. Generelt

Dommerforeningen tilslutter sig Retsplejerådets forslag. **Præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde** tilslutter sig Dommerforeningens høringssvar.

Realkreditrådet udtrykker overordnet anerkendelse af den linje, der tilsigtes med betænkningen, idet der i takt med udviklingen og den måde, hvorpå borgere og virksomheder tilrettelægger deres aktiviteter er behov for en smidigere tilgang til domstolene. Især kapitlerne 6 og 7 om henholdsvis retsafgifter i civile sager og sagsomkostninger rummer en tiltrængt og velkommen omstilling til de realiteter, der gør sig gældende for virksomheder og borgere, der får behov for at få prøvet sager ved domstolene.

HTS Interesseorganisation er grundlæggende meget tilfreds med de tiltag, Retsplejerådet lægger op til, særligt for så vidt angår retsafgifter, tilkendelse af sagsomkostninger og småsagsproces. Det er HTS-I's opfattelse, at disse tiltag vil medvirke til at gøre domstolsbehandlingen af tvister mere attraktiv for erhvervslivet, bl.a. fordi omkostningsniveauet vil komme til at stå i bedre forhold til sagens reelle værdi for parterne, end tilfældet er nu.

Dansk Byggeri ser overordnet positivt på de tiltag, der er skitseret i betænkningen.

Dansk Arbejdsgiverforening finder, at der generelt er tale om fornuftige og velafbalancerede ændringsforslag.

Dansk Journalistforbund ser mange positive tiltag i betænkningen og anfører, at mange af forslagene giver borgerne en reel mulighed for at benytte domstolene til at få afgjort en tvist – en mulighed, der efter forbundets opfattelse for mange ikke eksisterer i dag. For borgerne er det væsentligt med en hurtig og billig retsafgørelse.

Foreningen af Registrerede Revisorer kan overordnet tilslutte sig betænkningens generelle sigte mod at lette borgernes adgang til domstole.

2. Retsafgifter

Dommerforeningen anfører, at Retsplejerådets forslag til ændring af retsafgiftsloven ikke på samme måde som forslaget til regler om småsagsproces er knyttet til en forudsætning om en strukturreform eller til forudsætninger om gennemførelse af andre af rådets forslag. Foreningen tilslutter sig den kritik af de gældende regler, som betænkningen rejser, og henstiller, at rådets forslag til ændring af retsafgiftsloven snarest søges gennemført. **Præsidenterne for retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde** tilslutter sig Dommerforeningens høringssvar.

Advokatrådet støtter Retsplejerådets forslag om væsentlige ændringer i de gældende regler i retsafgiftsloven. Advokatrådet finder imidlertid ikke forslagene tilstrækkelige til at afværge kritik af det danske retsafgiftssystem. Advokatrådet påpeger, at tilsvarende eller sammenlignelige systemer ikke praktiseres i noget andet land, som Danmark normalt sammenligner sig med. Advokatrådet anbefaler, at der foretages en gennemgribende reform af retsafgiftsloven med henblik på en enkel og gennemsigtig gebyrstruktur med faste, lave gebyrer for adgang til domstolene, eksempelvis som i Sverige eller eventuelt i England.

Advokatrådet bemærker, at der ikke er grund til at antage, at afskaffelse af retsafgifter vil medføre de urimeligheder, der omtales af Retsplejerådet, herunder urimelige sagsanlæg og oppustning af sagsgenstanden. Advokatrådet peger på, at en retssag i alle praktiske henseender kun anlægges, når anden udvej ikke har udsigt til at føre til et tilfredsstillende resultat. I den forbindelse peger Advokatrådet på, at retsafgiften i Sverige er af meget beskeden karakter, og at Advokatrådet ikke er bekendt med, at der i den anledning er opstået større pres på de svenske domstole eller urimelig oppustning af sager. Advokatrådet fremhæver, at det er et overvejende politisk spørgsmål, om der skal fastsættes retsafgifter i Danmark, og i så fald størrelsen heraf. Det er for Advokatrådet vigtigt at fastslå, at retsafgifternes eneste reelle formål er at bidrage til finansieringen af statsbudgettet. Om et sagsanlæg ved domstolene skal være et beskædningsobjekt, beror alene på en politisk vurdering, og der er efter Advokatrådets opfattelse ingen grund til at fastholde de nuværende retsafgiftsregler ud fra retlige overvejelser eller ud fra et hensyn til domstolenes arbejdsvilkår.

Advokatrådet fremhæver, at der med meget få undtagelser gælder et gratisprincip eller et princip om faste gebyrer vedrørende borgernes adgang til tvistløsning hos offentlige myndigheder eller nævn. Advokatrådet finder det uheldigt, at statsmagten har valgt at fravige dette princip for så vidt angår borgernes grundlovssikrede adgang til domstolsprøvelse af privatretlige tvister. De eksisterende forhold bidrager efter Advokatrådets opfattelse allerede ud fra økonomiske grunde til at vælge voldgift, i alt fald i større sager, og i øvrigt fravælge domstolene som tvistløsningsorgan.

Advokatrådet fremhæver endvidere Retsplejerådets forslag om at nedsætte retsafgiften for bl.a. sager om prøvelse af forvaltningsmyndigheders afgørelser. Baggrunden for forslaget er hensynet til, at borgerne kan udøve deres grundlovssikrede ret til prøvelse heraf. Advokatrådet bemærker, at kernen i den dømmende magts opgaver traditionelt antages at være løsning af privatretlige tvister (og idømmelse af straf). De hensyn, der taler for en lav retsafgift i sager om myndighedsudøvelse, gør sig efter Advokatrådets opfattelse også gældende for andre sager ved domstolene.

Advokatrådet kan ikke støtte Retsplejerådets forslag om en forhøjelse af retsafgiften for behandling af ankesager. En ankesag er en prøvelse af en allerede truffet afgørelse, og der er således et fundament for ankeinstansens stillingtagen, hvorfor arbejdsbyrden for ankeinstansen almindeligvis er mindre end i førsteinstanssager.

Advokatrådet er uenig i Retsplejerådets forslag om, at udgiften til retsafgift for begge instanser i en ankesag som udgangspunkt skal betales af den, der taber sagen i ankeinstansen. Advokatrådet anfører, at i de tilfælde, hvor ankeinstansens ændring af førsteinstansens afgørelse beror på en anden vurdering af de samme forhold, som blev prøvet i første instans, er det ikke rimeligt at overvælte udgiften til førsteinstanssagens (urigtige) afgørelse på den part, som fik medhold i første instans, men som nu taber sagen. Beror ankeinstansens afgørelse derimod på nye forhold, kan førsteinstansens afgørelse have været korrekt, men det er i den situation ikke rimeligt, at den, der har vundet sagen i første instans, senere skal betale for behandlingen i både første og anden instans. Advokatrådet finder, at disse forhold med fordel kunne afbalanceres ved en regel om, at retsafgiften tilbagebetales til den, der har appelleret sagen og får medhold.

Advokatrådet anfører, at det bør slås fast i retsafgiftsloven, at det er påstanden i sagen, som er grundlaget for retsafgiftsberegningen, og ikke en mere eller mindre sikker hypotese over sagens økonomiske betydning. Advokatrådet anfører i den forbindelse, at domstolene har udviklet en praksis, hvor der ved retsafgiftsberegningen indfortolkes forudsætninger for stillingtagen til påstanden, frem for at lægge vægt på påstanden i stævningen, som ifølge retsplejelovens § 228 er det faste udgangspunkt for retsafgiftens beregning. Dette medfører, at anerkendelsespåstande i dag reelt ikke anerkendes som sager uden økonomisk værdi.

Forbrugerrådet tilslutter sig Retsplejerådets forslag om, at retsafgiften i sager med en økonomisk værdi indtil 50.000 kr. sættes til 500 kr., ligesom Forbrugerrådet er enige i, at denne retsafgift både skal gælde for småsagsprocessen og sager efter almindelige procesregler, således at valget mellem de forskellige behandlingsformer er afgiftsneutral. Forbrugerrådet finder det posi-

tivt, at retsafgiftens størrelse begrænses i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse, men finder Retsplejerådets forslag om et maksimum på 4.000 kr. i disse sager for højt.

Forbrugerrådet tilslutter sig forslaget om, at $\frac{1}{4}$ af retsafgiften bliver betalt ved sagsanlægget, mens $\frac{3}{4}$ betales ved domsforhandlingen, således at selve betalingsformen udgør et incitament til kun at fortsætte, når der er grund dertil.

Landsorganisationen i Danmark, Specialarbejderforbundet i Danmark og Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund anfører i relation til forslaget om, at retsafgiften i ankesager i landsretten skal være 50 pct. højere end i første instans, at det af hensyn til at sikre materielt rigtige og ensartede afgørelser ofte er nødvendigt for de faglige organisationer at iværksætte anke, hvilket efter organisationernes opfattelse modvirkes af forslaget.

Dansk Journalistforbund anfører, at det er urimeligt, at retsafgifterne er fiskalt begrundet, som tilfældet er i dag. Forbundet ser yderst positivt på, at retsafgifterne nedsættes for de fleste sagers vedkommende. Det vil medføre, at domstolene reelt bliver mere tilgængelige, hvilket er nødvendigt i et demokratisk samfund, og den større adgang til domstolene medfører en bedre opfyldelse af reglerne i Den Europæiske Menneskeretskonventions artikel 6.

Dansk Journalistforbund anfører, at det påtænkte afgiftsniveau for sager med krav indtil 50.000 kr. sammen med den foreslåede særlige småsagsproces vil medføre, at borgerne ser domstolene som en reel konfliktløsningsmulighed. Journalistforbundet støtter endvidere forslaget om, at retsafgiften maksimalt er 4.000 kr. i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse.

Dansk Journalistforbund anfører, at den foreslåede opdeling af retsafgiften på en afgift for sagsanlæg og en afgift for domsforhandlingen giver et godt incitament for parterne til at forlige sagen, hvilket vil medføre en kortere behandlingstid ved domstolene. Forbundet finder, at forslaget om, at en tredjedel af retsafgiften for domsforhandlingen tilbagebetales, hvis en sag i første instans afgøres uden dom, ved udeblivelsesdom eller ved, at sagsøgte tager bekræftende til genmæle, vil være et incitament til at få sagen afsluttet uden at belaste domstolene med at skrive en dom. Det er dog væsentligt, at der også findes retspraksis vedrørende førsteinstanssager af hensyn til offentlighed i retsplejen.

Foreningen af Registrerede Revisorer finder, at det bør overvejes at reducere retsafgifterne ud over det, der foreslås af Retsplejerådet. Selv med Retsplejerådets forslag til nedsættelse af retsafgifterne, kan det frygtes, at retsafgifterne vil være en barriere for at få prøvet spørgsmål ved domstolene, som ellers naturligt hører under disse.

III. Justitsministeriets bemærkninger til høringssvarene

Der er i høringssvarene meget bred tilslutning til den nedsættelse og omlægning af retsafgifterne, som Retsplejerådet foreslog i betænkningen.

Retsplejerådet har peget på tre situationer, hvor selve størrelsen af de gældende retsafgifter efter Retsplejerådets opfattelse er problematisk. Det drejer sig om sager om mindre krav, sager om prøvelse af myndighedsudøvelse og det forhold, at der i dag ikke er noget maksimum for, hvor stor retsafgiften kan blive. Retsplejerådets forslag går ud på, at retsafgiften i sager om krav på højst 50.000 kr. fastsættes til 500 kr., at retsafgiften i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse maksimalt kan udgøre 4.000 kr., og at retsafgiften i andre sager højst kan udgøre 100.000 kr. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed bortset fra, at sidstnævnte maksimum efter en samlet vurdering af forslagens økonomiske konsekvenser foreslås fastsat til 150.000 kr.

Særligt med hensyn til det foreslåede maksimum på 4.000 kr. for retsafgiften i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse bemærkes, at der i dag heller ikke i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse gælder noget maksimum for retsafgiften. Retssafgiften kan derfor efter de gældende regler udgøre endog meget betydelige beløb.

Med hensyn til Retsplejerådets forslag om at forhøje retsafgiften for ankesager i landsretten med 50 pct. i forhold til retsafgiften for retssager i første instans bemærkes, at lovforslaget i overensstemmelse med regeringens skattestop viderefører de gældende regler, hvorefter retsafgiften for anke til landsretten er den samme som retsafgiften for en retssag i første instans, dog mindst 750 kr.

I relation til det, Advokatrådet har anført om opgørelse af sagens værdi, bemærkes, at det med lovforslaget forudsættes, at der ved opgørelsen af sagens værdi i forbindelse med beregningen af retsafgift lægges vægt på den konkrete påstand i sagen og ikke på, hvad der forudsætningsvis skal tages stilling til, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslaget til retsafgiftslovens § 3, stk. 1).

Det bemærkes endelig, at Retsplejerådet har overvejet, om retsafgiften for en ankesag, hvor appellanten får medhold, bør tilbagebetales, men ikke har fundet grundlag herfor, undtagen i de tilfælde, hvor sagen hjemvises til fornyet behandling i tidligere instans, jf. betænkningen side 247-248. Retsplejerådet henviser bl.a. til, at et ændret resultat efter anke i mange tilfælde kan henføres til den måde, parterne har tilrettelagt sagen på i de respektive instanser. Justitsministeriet kan tilslutte sig Retsplejerådets synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

IV. Lovforslaget

Lovforslaget bygger i vidt omfang på Retsplejerådets forslag i betænkningen og har således følgende grundelementer til fælles med Retsplejerådets forslag:

- Retsafgiften i sager om krav på højst 50.000 kr. fastsættes i alle tilfælde til 500 kr.
- Der fastsættes et absolut maksimum for retsafgiften.
- Der fastsættes et maksimum for retsafgiften i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse på 4.000 kr.
- Retsafgiften omlægges, sådan at en større del af den samlede afgift først betales for domsforhandlingen (eller skriftlig behandling, der træder i stedet herfor).

Lovforslaget adskiller sig fra Retsplejerådets forslag på følgende punkter:

- Retsplejerådet foreslog, at retsafgiften for anke til landsretten skulle være 50 pct. højere end retsafgiften for en retssag i første instans. Lovforslaget viderefører i overensstemmelse med regeringens skattestop de gældende regler, hvorefter retsafgiften for anke til landsretten er den samme som retsafgiften for en retssag i første instans, dog mindst 750 kr.
- Retsplejerådet foreslog, at det absolutte maksimum for retsafgiften skulle være 100.000 kr. i første instans. Dette maksimum foreslås i lovforslaget fastsat til 150.000 kr.
- Retsplejerådet foreslog, at en fjerdedel af den samlede retsafgift skulle betales ved sagens anlæg, mens tre fjerdedel skulle betales for domsforhandlingen (eller skriftlig behandling, der træder i stedet herfor). I lovforslaget foreslås, at halvdelen af den samlede retsafgift skal betales ved sagens anlæg og halvdelen for domsforhandlingen (eller skriftlig behandling, der træder i stedet herfor).

Retsplejerådets forslag indebar desuden, at retsafgiften i visse sager ville stige i forhold til de gældende regler. Det gjaldt sager om servitutter, for hvilke der ikke svares vederlag, mortifikation, ejendomsdom og dødsformodning, hvor Retsplejerådet foreslog at forhøje afgiften fra 400 kr. til 500 kr. Endvidere indebar den afgiftsskala, som Retsplejerådet foreslog for almindelige retssager med økonomisk værdi, for visse sagers vedkommende (sager med en værdi mellem 50.001 kr. og 63.500 kr. og sager med en værdi mellem 100.000 kr. og 105.500 kr.) en afgiftsstigning i forhold til de gældende regler.

Lovforslaget viderefører retsafgiften på 400 kr. for sager om servitutter, for hvilke der ikke svares vederlag, mortifikation, ejendomsdom og dødsformodning, og er endvidere udformet sådan, at retsafgiften i alle andre sager nedsættes eller videreføres uændret.

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET

Den 18. maj 2004
J.nr. 40A-3/2004

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.

19 MAJ 2004

Ved skrivelse af 13. januar 2004 (sagsnr. 2003-740-0247) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene.

Landsretten har ved skrivelser af 9. februar 2004 udtalt sig om rådets forslag til en forenklet inkassoproces og har ved skrivelse af 22. april 2004 afgivet en supplerende udtalelse om autoriserede inkassovirksomheders adgang til at møde for andre i sager om betalingspåkrav og under udlægsforretninger, hvis der ikke skal foregå forhandling om en tvist.

Retsplejerådets øvrige forslag har været drøftet på to plenarmøder for landsrettens dommere. Drøftelsen er sket på grundlag af de tidligere drøftelser om Småsagsudvalgets betænkning nr. 1341/1997, der førte til landsrettens udtalelse af 12. december 1997 (Justitsministeriets sag nr. 1994-793/0009), af Retsplejerådets udtalelse af 26. februar 1998 om denne betænkning nr. 1341/1997 samt af den nu foreliggende betænkning nr. 1436/2004.

Jeg skal herefter udtale følgende:

Der var under drøftelsen enighed om, at retsmidlet mod domme afsagt efter de foreslåede regler om småsagsproces bør være anke, ikke kære. Landsretten er således enig med rådets mindretal af de grunde, der er anført af dette i betænkningen (side 460).

Landsretten kan ganske tiltræde flertallets side 448 tilkendegivne opfattelse, hvorefter private straffesager, jf. retsplejelovens § 88, som følge af disses særlige karakter bør være undtaget fra småsagsproces.

Således som sagen foreligger nu, finder landsretten ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger om småsagsprocessen.

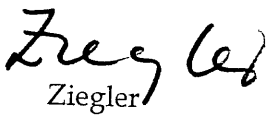
JUSTITSMINISTERIETS 19/5-04

Lovafdeling

2003 - 740 - 0247

Heller ikke betænkningens øvrige forslag, herunder forslagene vedrørende sagsomkostninger og betænkningens bemærkninger herom side 303 f, giver landsretten anledning til bemærkninger. Det er dog i tilknytning til udtalelserne om vigtigheden af, at afgørelser om sagsomkostninger nærmere begrundes, under landsrettens drøftelse blevet anført, at det er en forudsætning, at der fra parternes side senest ved domsforhandlingen foreligger behørig dokumentation for afholdte sagsomkostninger.

Domstolsstyrelsen modtager kopi af denne skrivelse.

Ziegler

Vestre Landsret
Præsidenten

Jmt. modt.
13 APR. 2004

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-3-04
Den 07-04-04

I et brev af 13. januar 2004 (Sagsnr. 2003-740-0247) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene).

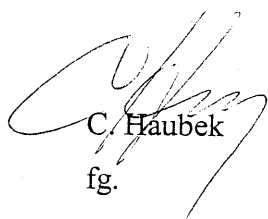
For så vidt angår den del af betænkningen, der vedrører Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoproces, skal jeg henvise til min udtalelse af 9. februar 2004.

For så vidt angår betænkningen i øvrigt skal jeg udtale følgende:

Spørgsmålet har været drøftet med landsrettens dommere på et plenarmøde den 2. april 2004, og jeg skal herefter meddele, at Vestre Landsret heller ikke har bemærkninger til Retsplejerådets betænkning i øvrigt.

En kopi af denne udtalelse er sendt til Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

C. Haubek
fg.

14/4-04
Justitsministeriets
Lovafdeling

1A 2003-740-277

Jmt. Mdt.
27 APR 2004

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv
1450 København K.
Tlf. 33 44 80 00
Fax 33 44 84 88
CVR 21 65 95 09

HWO10660/Sagsbeh. HWO
J.nr. 09.2004-4.3
Deres j.nr.

26. april 2004

**Angående høring over Retsplejerådets betænkning om adgang til domstolene. (Betænkning nr. 1436/2004).
J.nr. 2003-740-0247.**

Ved skrivelse af 13. januar 2004 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om ovennævnte. Byretten har ved skrivelse af 16. februar 2004 meddelt, at man ingen bemærkninger har til den del af betænkningen, der vedrører forslag til en forenklet incassoproces.

Københavns Byret kan nu oplyse, at man heller ikke har bemærkninger til de øvrige elementer i betænkningen.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

27/4.04

JUSTITSMINISTERIETS
Lovafdeling

2003 - 740 - 0247

Jmt. modt.

13 MAJ 2004

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Badehusvej 17
9000 Aalborg
Tlf. 96 30 70 00
Fax. 96 30 70 08
CVR-nummer 21-65-95-09

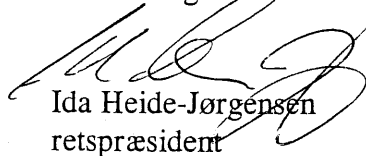
SHJ13314/Sagsbeh. SHJ
J.nr. 09.2004-1.27
Deres j.nr. 2003-740-0247

12. maj 2004

I brev af 13. januar 2004 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene). Ved brev af 12. februar 2004 er bemærkninger til Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoprocess med-

delt.
For så vidt angår betænkningen i øvrigt kan jeg på egne vegne og vegne Præsidenterne for retterne i Århus, Odense og Roskilde meddele, at vi er bekendt med Dommerforeningens høringssvar, som vi kan tilslutte os.

Med venlig hilsen

Ida Heide-Jørgensen
retspræsident

13/5-04

JUSTITSMINISTERIETS

Lovafdeling

2003 - 740 - 0247

Jmt. Mdt.

72 - 4 MAJ 2004

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Administrationskontoret
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. 70 10 33 22
Fax 70 10 44 55
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09
Jeres j.nr. 2003-740-0247
MBR10674/Sagsbeh. MBR
J.nr. 02.01.01.2004-5.22

3. maj 2004

Retsplejerådets betænkning om adgang til domstolene

Justitsministeriet har ved brev af 13. januar 2004 anmodet Domstolsstyrelsen om bemærkninger til Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene).

Styrelsen er efterfølgende ved Justitsministeriets brev af 24. februar 2004 blevet bedt om at udarbejde materiale vedrørende de økonomiske konsekvenser af Retsplejerådets anbefalinger til brug for forberedelsen af lovforslag m.v. Denne henvendelse vil blive besvaret særskilt efter aftale med Budget- og Planlægningskontoret.

Domstolsstyrelsen afgav den 17. februar 2004 høringssvar om Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoproces (betænkningens kapitel 10 samt de dele af lovudkastet i betænkningens kapitel 12, der vedrører betalingspåkrav).

Domstolsstyrelsen kan for så vidt angår den resterende del af betænkningen generelt tilslutte sig Retsplejerådets forslag med de nedenfor anførte bemærkninger.

Retsafgifter og sagsomkostninger (betænkningen, kapitel 6 og 7)

Forslagene om henholdsvis retsafgifter og sagsomkostninger vil hver især medføre en vis merbelastning af domstolene. Dette gælder navnlig forslagene om tilbagebetaling af retsafgift og om udførligt begrundede sagsomkostningsafgørelser. Det er ikke muligt at opgøre det nærmere omfang af denne merbelastning.

Retshjælp (betænkningen, kapitel 8)

Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til Retsplejerådets forslag om

5/5-04
Justitsministeriets
Lovafdeling

2003-740-247

ændring af reglerne om retshjælp.

Fri proces og retshjælpsforsikring (betænkningen, kapitel 9)

Retsplejerådets forslag om ændrede regler på området for fri proces og retshjælpsforsikring har vidtrækkende økonomiske og administrative konsekvenser for navnlig Procesbevillingsnævnet.

Procesbevillingsnævnet

Procesbevillingsnævnet har ved brev af 1. april 2004 til Domstolsstyrelsen fremsat bemærkninger til betænkningen. Brevet med bilag er vedlagt dette høringssvar.

Det fremgår af Procesbevillingsnævnets brev, at Procesbevillingsnævnet tidligere overfor Justitsministeriet har udtalt, at et uafhængigt organ af denne karakter kan anses for egnet til at behandle klager vedrørende fri proces.

- Vederlæggelse af nævnsmedlemmer

Procesbevillingsnævnet har bemærket, at Retsplejerådets forslag ikke beskriver, om formandskabet for fri proces-afdelingen skal varetages af en enkelt person (med en suppleant), der i lighed med, hvad der gælder for Procesbevillingsnævnets formand, fritages for tjeneste i formandsperioden, eller om formandens opgaver forventes fordelt på en formand og en række næstformænd.

Domstolsstyrelsen finder det på den baggrund ikke muligt nøjagtigt at fastslå, hvad udgifterne til vedlæggelse af formanden i en ny afdeling i Procesbevillingsnævnet vil blive.

Domstolsstyrelsen finder imidlertid under de nedenfor angivne forudsætninger skønsmæssigt at kunne fastslå, at udgifterne til aflønning af formanden og de øvrige nævnsmedlemmer vil komme til at ligge i intervallet 1 - 1,2 mio. kr. årligt (i 1. april 2004-niveau).

Hvis formandsskabet skal varetages af en formand, hvis hovedbeskæftigelse er i nævnet, og som derfor skal fritages for sin tjeneste i landsretten i formandsperioden, vil de samlede udgifter til vederlæggelsen af nævnsmedlemmerne efter Domstolsstyrelsens beregninger udgøre ca. 1,2 mio. kr. årligt. Domstolsstyrelsen har herved taget udgangspunkt i de nugældende takster for aflønning af Procesbevillingsnævnet og i en aktivitet på 40 årlige møder med behandling af 25 sager på hvert møde.

Hvis der derimod vælges en model, hvor formanden ikke har sin hovedbeskæftigelse i nævnet, bør formanden aflønnes særskilt for det arbejde, der er

forbundet med formandskabet.

Hvis formandskabet vil kræve dobbeltforbrug af timer pr. møde i forhold til de øvrige medlemmer, vil denne model - med udgangspunkt i de samme takster og med en honorering af formandens arbejde ved en anvendelse af kvotatimelønnen for lønramme 39 - efter Domstolsstyrelsens beregninger medføre samlede årlige udgifter til vederlæggelsen af nævnsmedlemmerne på ca. 1 mio. kr.

Domstolsstyrelsen finder det imidlertid nærliggende at overveje en model, hvor formandsskabet varetages af en formand og en eller flere næstformænd.

Med udgangspunktet i en forventning om ca. 40 nævnsmøder årligt vil et formandsskab, der varetages af en formand og en eller flere næstformænd formentlig være bedre foreneligt med varetagelsen af formandens og næstformændenes hovedstillinger. Varetages formandsskabet af eksempelvis en formand og to næstformænd vil mødehyppigheden for hver enkelt kunne reduceres til lidt over 1 møde månedligt.

En sådan model vil efter Domstolsstyrelsens beregninger ligeledes medføre samlede årlige udgifter på ca. 1 mio. kr.

- Procesbevillingsnævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnet finder det under alle omstændigheder naturligt, at personale- og budgetansvar for det samlede nævn placeres hos den højesteretsdommer, der er formand for Procesbevillingsnævnet, således at formanden for fri proces-afdelingen ikke pålægges et selvstændigt ansvar for budget og personale i fri proces-afdelingen.

Procesbevillingsnævnets vurdering af de personalemæssige ressourcer, som Retsplejerådets forslag vil kræve, er, at nævnets sekretariat skal udvides med 2 specialkonsulenter, 7 fuldmægtige, 2 kontorfunktionærer og 1 studentermedhjælper.

Ifølge Domstolsstyrelsens beregninger vil de årlige lønomkostninger herved udgøre ca. 4 mio. kr. Der er ikke i beregningen taget stilling til eventuelle udgifter til omklassificeringer af stillingerne som sekretariatschef, vicesekretariatschef eller kontorfuldmægtig.

- Bygningsmæssige konsekvenser

Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen og Erik Møllers Tegnestue A/S har vurderet mulighederne for at etablere de nødvendige arbejdspladser til en ny afdeling inden for de eksisterende bygningsmæssige rammer.

Det er sandsynligt, at det vil være nødvendigt at inddrage den del (ca. 200 m²) af lejemålet, der er fremlejet til Domstolsstyrelsen, og som i dag benyttes af Københavns Byret. Opsigelse af fremlejeaftalen skal ske med 5 måneders varsel.

Domstolsstyrelsen vurderer, at ombygning, maling m.v. af eksisterende og nye lokaler vil medføre en etableringsudgift på mindst 1,5 mio. kr. Dertil kommer årligt 0,4 mio. kr. i husleje m.v. og flytte- og etableringsomkostninger for Københavns Byret på mindst 0,6 mio. kr.

- Øvrige økonomiske konsekvenser

Procesbevillingsnævnet vurderer, at en ny afdeling vil medføre behov for yderligere en stor kopimaskine og etablering af et nyt telefonsystem til en samlet udgift på mindst 0,3 mio. kr.

Domstolsstyrelsen vurderer derudover, at etablering af PC-arbejdspladser til det forøgede antal medarbejdere vil medføre udgifter på mindst 210.000 kr. Etableringsudgiften til inventar i øvrigt skønner styrelsen til ca. 130.000 kr.

De øvrige, årlige udgifter kan anslås til ca. 0,8 mio. kr.

- Samlede udgifter vedrørende Procesbevillingsnævnet

Som beskrevet vil Retsplejerådets forslag således medføre udgifter til etablering på ca. 2,74 mio. kr. Derudover vil forslaget medføre løbende udgifter på ca. 6,2 mio. kr. årligt, jf. vedlagte oversigt.

Domstolene

Retsplejerådet foreslår, at kompetencen til at meddele fri proces flyttes fra statsamtterne til domstolene i de sager, hvor der ikke er tale om en vurdering af udsigten til medhold, jf. lovudkastets § 327. Domstolenes afgørelser vil være omfattet af retsplejelovens sædvanlige appelregler, således at afgørelser træffes ved kendelse, der kan kæres.

Retsplejerådet foreslår endvidere bl.a.,

- at den økonomiske grænse for samlevende forhøjes, hvorved flere vil opfylde dette kriterie for fri proces,
- at der indføres en egenbetaling på 1.000 kr. af den beskikkede advokats vederlag, idet visse lavindkomstgrupper dog vil være undtaget fra dette krav, og
- at muligheden for efterfølgende at kræve statens udgifter til fri proces refunderet udvides, f.eks. hvis formueforholdene har ændret sig.

Forslaget vil utvivlsomt medføre, at domstolene vil skulle behandle et større antal ansøgningssager.

Det bemærkes, at domstolene ud over behandlingen af ansøgningerne om fri proces også vil skulle vejlede om betingelserne for fri proces og sørge for opkrævning af egenbetaling.

Samlet set er det meget vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang domstolene vil blive belastet af det nye sagsområde, der er en følge af forslaget.

Småsagsprocessen (betænkningen, kapitel 11)

For så vidt angår forslaget til en særlig procesform til behandling af sager om krav på højst 50.000 kr., bemærker Retsplejerådet, at forslaget forudsætter, at der ved alle byretter etableres sekretariater, der kan varetage forberedelsen af disse sager, så behovet for advokatbistand og omkostningerne i disse sager kan reduceres væsentligt.

Retsplejerådet bemærker også, at det ikke er realistisk at forestille sig, at der ved de eksisterende byretter, hvoraf en del er små eller mindre, vil være mulighed for etablering af de nødvendige sekretariater. Det betyder, at forslaget til en særlig procesform til behandling af sager om krav på højst 50.000 kr. forudsætter, at der gennemføres en retskredsreform, som fører til væsentligt færre byretter end i dag.

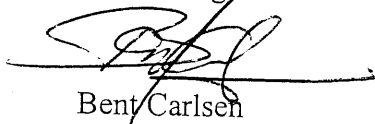
Domstolsstyrelsen kan tilslutte sig Retsplejerådets bemærkninger og anbefaler ligeledes, at forslaget om en småsagsproces afventer en retskredsreform.

En gennemførelse af småsagsprocessen vil i øvrigt under alle omstændigheder medføre en ganske betydelig merbelastning i forhold til den nuværende sagsbehandling, der finder sted ved domstolene. Ifølge forslaget vil en række nye, selvstændige opgaver således blive pålagt domstolene.

Domstolsstyrelsen har ikke fundet anledning til på nuværende tidspunkt at skønne over merudgiften ved en gennemførelse af dette forslag.

For så vidt angår de øvrige forslag, der ifølge det ovenfor anførte skønnes at medføre en merbelastning, hvis omfang ikke kan fastslås på nuværende tidspunkt, forbeholder styrelsen sig at vende tilbage ved de kommende års forhandlinger om rammerne for finansloven.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

J. nr. 2001-17-0001

Den

1 APR. 2004

+ bilag

Domstolsstyrelsen
St. Kongensgade 1-3
1264 København K

DOMSTOLSSTYRELSEN
Modtaget

- 2 APR. 2004

Justitsministeriet har ved brev af 13. januar 2004 anmodet om Procesbevillingsnævnets bemærkninger til Retsplejerådets betænkning nr. 1436 om reform af den civile retspleje III.

Procesbevillingsnævnet har med Domstolsstyrelsen aftalt, at nævnets bemærkninger til betænkningen sendes gennem Domstolsstyrelsen.

Af betænkningens kapitel 9 om fri proces og retshjælpsforsikring fremgår, at et flertal af Retsplejerådets medlemmer foreslår, at afgørelser om fri proces i en række sager skal træffes af Civilretsdirektoratet med klageadgang til Procesbevillingsnævnet. Civilretsdirektoratet vil således skulle træffe afgørelse om fri proces såvel i appelsager som i 1. instans sager. Det vil fortsat være en betingelse for at meddele fri proces, at der er rimelig grund til at føre proces, eller at særlige grunde taler derfor.

En skitse til denne ordning blev drøftet på Procesbevillingsnævnets plenarmøde i november 2003.

Ved brev af 21. november 2003 til Justitsministeriet udtalte Procesbevillingsnævnet herefter bl.a., at man på baggrund af erfaringerne med arbejdet i Procesbevillingsnævnet fandt, at et uafhængigt organ af denne karakter kunne anses for egnet til at behandle klager vedrørende fri proces. Procesbevillingsnævnet kunne endvidere tiltræde, at der kunne opnås visse besparelser ved at henlægge opgaven til Procesbevillingsnævnet og dets sekretariat frem for at etablere et nyt nævn med eget sekretariat. Kopi af Procesbevillingsnævnets brev vedlægges.

Supplerende bemærkes, at det ikke af Retsplejerådets forslag fremgår, om formandskabet for fri proces-afdelingen skal varetages af en enkelt person (med en suppleant), der i lighed med, hvad der gælder for Procesbevillingsnævnets formand, fritages for tjeneste i formands-

perioden, eller om formandens opgaver forventes fordelt på en formand og en række næstformænd.

Procesbevillingsnævnet finder det under alle omstændigheder naturligt, at personale- og budgetansvar for det samlede nævn placeres hos den højesteretsdommer, der er formand for Procesbevillingsnævnet, således at formanden for fri proces-afdelingen ikke pålægges et selvstændigt ansvar for budget og personale i fri proces-afdelingen.

Procesbevillingsnævnet har ikke herudover bemærkninger til indholdet af den klageordning, som Retsplejerådet foreslår.

Om de økonomiske konsekvenser af den foreslåede ordning skal Procesbevillingsnævnet bemærke følgende:

Sekretariatet

Nævnets sekretariat består i øjeblikket af en sekretariatschef (lønramme 37) en vicesekretariatschef (lønramme 35 med åremålstillæg), 7 fuldmægtige, heraf to på 32 ½ time, en kontorfuldmægtig (lønramme 27), en kontorassistent og en studentermedhjælper.

Nævnet modtager årligt 1.300 - 1.400 ansøgninger. 150 - 200 sager afgøres uden nævnsbehandling (tilbagekaldes, videresendes til anden myndighed, afvises pga. manglende kompetence mv.) Ca. 1.200 sager giver således anledning til en egentlig sagsbehandling i nævnet. Hertil kommer en række genoptagelsesansøgninger.

Af de sager, der giver anledning til sagsbehandling, afgøres ca. 100-150 af formanden i henhold til bemyndigelse. Formandsbemyndigelsen vedrører primært afgørelser om sagsomkostninger under 10.000 kr. truffet af byretterne og ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret af skyldsspørgsmålet i straffesager. Endvidere afgøres genoptagelsesbegæringer normalt af formanden.

Til brug for nævnsbehandlingen udarbejder sekretariatet for hver enkelt sag et notat. Notatet indeholder oplysninger om formalia, en sagsfremstilling, retlige overvejelser og en indstilling om sagens afgørelse.

Notatet udarbejdes af en fuldmægtig på grundlag af ansøgningen, en eventuel udtalelse fra modparten og akterne fra den forudgående domstolsbehandling. Notatet gennemgås af enten sekretariatschefen eller vicesekretariatschefen, inden det sendes til nævnet sammen med sagens bilag. I formandssager udarbejdes som udgangspunkt et notat efter samme model som det, der udarbejdes i sager, der behandles på nævnsmøder.

Hver fuldmægtig behandler ca. 4 sager pr. nævnsmøde. Der afholdes ca. 40 nævnsmøder årligt. Den årlige produktion for en fuldmægtig er derfor ca. 160 sager, hvortil kommer et antal formandssager, herunder genoptagelsesbegæringer.

Procesbevillingsnævnet havde i oktober kvartal 2003 en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på ca. 14 uger. Det er Procesbevillingsnævnets målsætning, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke bør overstige 8 uger. Skal det mål nås, er det nævnets opfattelse, at det er nødvendigt, at antallet af fuldmægtige øges til 8.

Retsplejerådets forslag bygger på en forventning om, at Civilretsdirektoratet vil skulle behandle under 5.000 ansøgninger om fri proces årligt, og at højest 1.000 sager årligt vil blive indbragt for Procesbevillingsnævnet.

Retsplejerådet forventer, at forholdsvis flere sager vil være egnede til formandsafgørelser, da sagerne er mere ensartede end procesbevillings-sagerne. Bortset herfra vil fri proces-sagerne efter Retsplejerådets opfattelse skulle behandles på samme måde som nævnets øvrige sager.

Procesbevillingsnævnet har på den baggrund lagt til grund, at nævnet vil modtage ca. 1.000 sager til realitetsbehandling. Herudover må det formentlig antages, at nævnet - i lighed med hvad der gør sig gældende i dag - vil modtage en række henvendelser, der kan afgøres uden nævnsbehandling, men som vil kræve sagsbehandling i sekretariatet. Desuden må det antages, at nævnet vil modtage en række genoptagelsesbegæringer.

Til brug for nævnets behandling af sager om fri proces må det forventes, at der i lighed med den fremgangsmåde, der anvendes i dag, skal udarbejdes et notat, der udover oplysninger om formalia skal indeholde en sagsfremstilling, retlige overvejelser og en indstilling til nævnet.

For at sikre ensartethed i indstillingerne og en tilstrækkelig høj kvalitet, er det nødvendigt, at notaterne gennemgås af en overreferent, inden de sendes til nævnet. Det bemærkes herved, at det er en afgørende forudsætning for, at nævnet kan behandle det nødvendige antal sager pr. gang, at notaterne har en tilstrækkelig høj kvalitet. Overreferentens rolle vil desuden, hvis formandens opgaver fordeles på flere personer, være af særlig vigtighed på fri proces området.

Civilretsdirektoratet har telefonisk oplyst, at direktoratets afgørelser efter den skitserede ordning - i lighed med hvad der gælder nu - må forventes at være ganske kortfattede. Civilretsdirektoratets afgørelser vil således ikke indeholde en egentlig sagsfremstilling, og begrundelsen vil være kortfattet. Civilretsdirektoratet skønner desuden, at 1/3 af sagerne vil vedrøre fri proces i appelsager, mens 2/3 af sagerne vil vedrøre fri proces i 1. instanssager.

På den baggrund må det antages, at udarbejdelsen af notatet til nævnet vil blive ganske ressourcekrævende. I hovedparten af sagerne vil fuldmægtigen således ved udarbejdelsen af sagsfremstillingen være nødt til selv at fastlægge faktum, og en mere aktiv rolle ved sagens oplysning kan komme på tale. De retlige overvejelser må tage udgangspunkt i parternes foreløbige overvejelser om sagen. En sikker vurdering af sagens retlige problemer vil derfor kunne kræve en betydelig arbejdsindsats. Det bemærkes i den forbindelse, at andelen af ansøgere, der ikke er repræsenteret af advokat, formentlig vil være væsentlig større end ved ansøgninger om procesbevilling. Endelig vil der formentlig i hovedparten af sagerne skulle tages stilling såvel til, om der er rimelig grund til at føre proces, som til, om der foreligger særlige grunde.

Det bemærkes i øvrigt, at man med den foreslåede ordning har lagt op til, at "standardsagerne" behandles efter andre regler. Det er således tanken, at retterne i en række sagstyper som udgangspunkt meddeler fri proces, når blot de økonomiske betingelser er opfyldt, jf. herved Retsplejerådets betænkning side 389 f. Det må derfor antages, at de sager, som tænkes behandlet af Civilretsdirektoratet med klageadgang til Procesbevillingsnævnet, er de sager, hvor det er vanskeligt at fastlægge generelle retningslinier for, om fri proces skal meddeles.

På den baggrund er det Procesbevillingsnævnets opfattelse, at Retsplejerådets antagelse om, at forholdsvis flere sager på fri proces-området vil være egnede til formandsafgørelser, næppe holder stik.

Procesbevillingsnævnet skønner på den baggrund, at de ressourcer, der skal afsættes til behandlingen af sager om fri proces, ikke adskiller sig væsentligt fra de ressourcer, der anvendes ved behandlingen af sager om procesbevilling. Under hensyn til at sagsantallet skønnes at være lidt lavere på fri proces området, er det Procesbevillingsnævnets opfattelse, at det vil kræve 7 fuldmægtige at behandle 1.000 sager om fri proces, og at opgaven som overreferenter vil kunne varetages af 2 specialkonsulenter. Det bemærkes herved, at specialkonsulenterne også vil være nødvendige til aflastning af sekretariatschefen og vicesekretariatschefen, hvis administrative opgaver må antages at øges i betydeligt omfang ved den foreslåede udvidelse.

Særligt for så vidt angår sekretariatschefen og vicesekretariatschefen bemærkes, at de øgede arbejdsopgaver og det deraf følgende ansvar bør give anledning til overvejelser om den fremtidige klassificering af disse stillinger.

Om antallet af kontorfunktionærer bemærkes, at der indtil 2002 var tre fuldtidsansatte kontorfunktionærer i nævnet. På grund af besparelser var det imidlertid nødvendigt at reducere antallet, således at der i dag er 2 fuldtidsansatte kontorfunktionærer og en studentermedhjælper med ca. 10 timer ugentligt til varetagelse af et uændret antal opgaver. Det indebærer, at der på kontorfunktionær-siden er en underkapacitet af betydeligt omfang.

Det antal sager, som fri procesordningen skønnes at ville føre med sig, indebærer næsten en fordobling af nævnets sagsantal, og det er derfor Procesbevillingsnævnets opfattelse, at det alene til varetagelse af de nye opgaver som minimum vil være nødvendigt med yderligere 2 kontorfunktionærer og en studentermedhjælper. De øgede ledelsesmæssige opgaver, som dette vil medføre for kontorfuldmægtigen, bør samtidig give anledning til overvejelser om en omklassificering af stillingen

Vederlæggelse af nævnsmedlemmer

Procesbevillingsnævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat og en universitetslærer i retsvidenskab. Formanden

er, mens denne fungerer som formand, fritaget for tjeneste i Højesteret, men aflønnes fortsat af Højesteret. Udgiften til vederlæggelse af formanden belaster således ikke Procesbevillingsnævnets bevilling.

De øvrige medlemmer aflønnes pr. sag efter takster, der er aftalt med de respektive organisationer. Der vedlægges til orientering kopi af de hidtil gældende aftaler.

Retsplejerådet foreslår, at det nævn, der skal behandle ansøgninger om fri proces, skal bestå af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat.

Aflønnes byretsdommeren og advokaten efter de takster, der gælder for Procesbevillingsnævnet, vil byretsdommeren for et nævnsmøde, hvori der behandles 25 sager, skulle honoreres med ca. 5.000 kr. mens advokaten for et tilsvarende møde skal honoreres med ca. 8.000 kr.

For landsdommeren vil honoreringen afhænge af, om denne - i lighed med formanden for Procesbevillingsnævnet - fritages for tjeneste, eller om denne honoreres på grundlag af antallet af behandlede sager.

Honoreres landsdommeren på grundlag af antallet af behandlede sager, vil denne på grundlag af de eksisterende takster i lighed med byretsdommeren skulle honoreres med ca. 5.000 kr. for et nævnsmøde, hvori der behandles 25 sager. Der er imidlertid ikke ved fastsættelsen af denne takst taget højde for det merarbejde og det ansvar, der er forbundet med opgaven som formand, og det vil derfor være nødvendigt med fastsættelse af en særlig takst for denne funktion.

Forudsættes det, at der skal behandles 1.000 sager årligt fordelt på 40 nævnsmøder, vil det med deltagelse af tre medlemmer og med anvendelse af de nugældende takster betyde en udgift på 720.000 kr.

Hertil kommer udgifterne til evt. rejsegodtgørelse. Udgiften hertil er medtaget nedenfor under "Øvrige driftsudgifter".

Lejemålet

Procesbevillingsnævnet har i dag til huse i lejemålet Rådhuspladsen 45-47, 4. sal. Lejemålet har et bruttoareal på 1.118,4 m². Heraf er 200 m² fremlejet til Domstolsstyrelsen og benyt-

tes af Københavns Byret. Huslejen for 2004 udgør ca. 1.700.000 kr. eksklusiv moms. Heraf betaler Københavns Byret ca. 300.000 kr. Lejemålet er fra Procesbevillingsnævnets side uopsigeligt frem til 1. juni 2006. Aftalen om fremleje kan af Procesbevillingsnævnet tidligst opsiges til fraflytning den 1. august 2004.

Procesbevillingsnævnets del af lejemålet er indrettet med enkeltmandskontorer til formand, sekretariatschef, vicesekretariatschef og fuldmægtige. Kontorfunktionærerne sidder i et fælleskontor.

Erik Møllers Tegnastue AS er af Domstolsstyrelsen anmodet om at vurdere, om det er muligt for et sekretariat bestående af 1 formand (evt. 2), 1 sekretariatschef, 1 vicesekretariatschef, 2 specialkonsulenter, 14-15 fuldmægtige og 4-5 kontorfunktionærer at forblive i de nuværende lokaler, evt. med inddragelse af den del af lejemålet, der er fremlejet til Domstolsstyrelsen. Erik Møllers Tegnastue AS er desuden anmodet om anslå udgiften til en ombygning.

Procesbevillingsnævnet har fra Erik Møllers Tegnastue AS modtaget en skitse til, hvorledes det nuværende lejemål - uden inddragelse af den del, der er fremlejet - kan indrettes. Kopi af skitsen vedlægges.

Skitsen viser, hvorledes der kan skaffes plads til 1 formand, 4 sektionsledere, 14 fuldmægtige og 4 kontorfunktionærer. Skitsen indebærer, at nævnets bibliotek inddrages til fuldmægtigkontorer, og at sekretariatschef og vicesekretariatschef anbringes på fuldmægtigkontorer. Desuden indebærer skitsen, at 5 fuldmægtigkontorer er dobbeltkontorer.

Der er således på skitsen ikke afsat plads til nævnets bibliotek, ekstra kopi- og printerfaciliteter, yderligere arkivplads, kontor til formanden for fri proces-afdelingen eller til en 8. fuldmægtig til behandling af sager om procesbevilling. Der er desuden ikke plads til udvidelse af antallet af fuldmægtige, såfremt det viser sig, at skønnet over antallet af sager på fri proces-området er forkert. Særligt om placeringen af sekretariatschef og vicesekretariatschefen bemærkes, at der på disses kontorer ikke vil være plads til mødeborde, ligesom placeringen ikke afspejler sekretariatschefens og vicesekretariatschefens organisatoriske placering.

Procesbevillingsnævnet finder det meget væsentligt, at de fysiske rammer ikke forringes i en sådan grad, at det påvirker arbejdsindsatsen og stedets renommé som en attraktiv arbejdsplads. Procesbevillingsnævnet lægger således betydelig vægt på, at hver fuldmægtig som udgangspunkt fortsat har sit eget kontor, således at dobbeltkontorer kun bør komme på tale rent undtagelsesvist og kun for unge fuldmægtige under oplæring. Procesbevillingsnævnet

lægger derfor til grund, at det vil være nødvendigt at inddrage den del af lejemålet, der er fremlejet til Domstolsstyrelsen. Det vil formentlig indebære mulighed for at indrette yderligere 4-5 kontorer samt give arkivplads. Procesbevillingsnævnet har anmodet Erik Møllers Tegnestue AS om at udarbejde et forslag hertil samt på den baggrund anslå udgifterne til en ombygning af lejemålet. Et overslag over udgifterne hertil forventes at foreligge midt i april.

Såfremt en flytning måtte være nødvendig, finder Procesbevillingsnævnet det af hensyn til formandens tilknytning til Højesteret væsentligt, at et nyt lejemål har den samme centrale beliggenhed i forhold til Højesteret som det nuværende lejemål og det tidligere lejemål, der var beliggende på adressen Frederiksholms Kanal. En central beliggenhed i forhold til Københavns Hovedbanegård er desuden af væsentlig betydning af hensyn til de medlemmer, der kommer udenbys fra.

Øvrige etableringsudgifter:

Til dækning af sekretariatets kopieringsbehov må der antages at være behov for yderligere en stor kopimaskine. Udgiften til anskaffelse heraf anslås at være knap 200.000 kr.

Endvidere må der påregnes udgifter til etablering af et nyt telefonsystem. Udgiften hertil anslås skønsmæssigt til 100.000 kr.

Procesbevillingsnævnet har anmodet Domstolsstyrelsens EDB- kontor om at vurdere, hvor stor udgiften til etablering af EDB-arbejdspladser til det skønnede antal medarbejdere må antages at blive. EDB-kontoret vil herved tage udgangspunkt i en udvidelse af det eksisterende materiel. EDB- kontoret har dog samtidig peget på, at det - afhængigt af, hvornår ordningen træder i kraft - kan være mindre hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i det eksisterende materiel, som i løbet af en kortere årrække må antages at stå over for en udskiftning.

Øvrige driftsudgifter

Procesbevillingsnævnets bevilling for 2004 til øvrig drift er, når udgiften til husleje er fratrasket, ca. 1.200.000 kr. En væsentlig del af de udgifter, der indgår i "øvrig drift", må forventes fordoblet ved den foreslåede udvidelse. Procesbevillingsnævnet finder det ikke muligt at skønne nærmere over udgiftens størrelse, men finder alene anledning til at bemærke, at der med bevillingen for 2004 pt. budgetteres med et underskud på øvrig drift på ca. 80.000

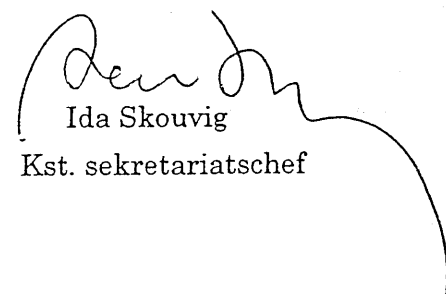
kr. Der er i budgettet ikke sat penge af til ekstraordinære udgifter, og underskuddet kan derfor tænkeligt blive større forudsat et uændret antal medarbejdere i sekretariatet.

Afsluttende bemærkes, at det vil være af stor betydning for en smidig gennemførelse af den foreslåede ordning, at Procesbevillingsnævnet nogle måneder forud for ordningens ikrafttræden tilføres ressourcer, der gør det muligt at tilrettelægge arbejdet med fri proces-sagerne. Procesbevillingsnævnet vil således med den nuværende bemanning ikke kunne afse ressourcer dertil.

På Procesbevillingsnævnets vegne

Lene Bagter Kristensen

Formand

/
Ida Skouvig

Kst. sekretariatschef

KOPI
Plenarmøde

J. nr. 1998-20-0018
Den 21 NOV. 2003

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K
FAX 33 95 14 93

Procesbevillingsnævnet har fra sekretæren for Retsplejerådet modtaget et foreløbigt udkast til et kapitel om fri proces og retshjælpsforsikring til Retsplejerådets kommende betænkning.

I udkastet skitseres en ordning, der indebærer, at afgørelser om fri proces i en række sager skal træffes af Civilretsdirektoratet med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Skitsen har været drøftet på et plenarmøde i Procesbevillingsnævnet. Nævnet skal herefter udtale:

Procesbevillingsnævnet finder på baggrund af erfaringer med arbejdet i Procesbevillingsnævnet, at et uafhængigt organ af denne karakter kan anses for egnet til at behandle klagesager vedrørende fri proces.

Procesbevillingsnævnet kan endvidere tiltræde, at der opnås visse besparelser ved at henlægge opgaven til Procesbevillingsnævnet og dets sekretariat frem for at etablere et nyt nævn med eget sekretariat.

Nævnet finder imidlertid anledning til at pege på, at det skønnede sagstal - ca. 1.000 sager årligt - vil medføre en fordobling af nævnets sagsmængde. Det vil bl.a. medføre meromkostninger til etablering i nye lokaler.

Nævnet vil endvidere pege på, at ordningen kan give anledning til at overveje habilitetsproblemer.

Afgørelsen af, om der skal meddeles fri proces, træffes i almindelighed ud fra en vurdering af ansøgerens udsigt til at vinde sagen. I de situationer, hvor medlemmer af Procesbevillingsnævnet har taget stilling til, om der skal meddeles fri proces, kan det gøres gældende, at disse medlemmer vil være inhabile til senere at tage stilling til en eventuel ansøgning om appeltilladelse i samme sag. En særskilt pulje af medlemmer, der beskikkes alene med henblik på at træffe afgørelse i fri proces sager, vil sikre, at der ikke opstår problemer i forhold til medlemmernes habilitet. Det må således efter nævnets opfattelse være nødvendigt, at der etableres en særskilt afdeling med egne suppleanter.

Tilsvarende habilitetsbetragtninger vil imidlertid også kunne gøres gældende i forhold til sekretariatet. Med en struktur som den nuværende, hvor en fuldmægtig udarbejder en indstilling om afgørelse, der godkendes af sekretariatschefen/vicesekretariatschefen, inden den forelægges for nævnet, vil der således kunne rejses tvivl om sekretariatets habilitet ved en senere behandling af en ansøgning om appeltilladelse i en sag, hvor nævnet tidligere har meddelt fri proces.

Skal det samme sekretariat yde bistand i begge typer af sager, forudsættes det derfor, at det ikke anses for en inhabilitetsgrund ved behandlingen af en ansøgning om appeltilladelse, at sekretariatet tidligere har behandlet en ansøgning om fri proces i samme sag.

Finder Retsplejerådet, at behandlingen af fri proces sager skal forberedes i et særskilt sekretariat, vil besparelsen ved sammenlægning blive beskeden.

På Procesbevillingsnævnets vegne

Asbjørn Jensen
formand

KOPI

A F T A L E

mellem Justitsministeriet og Den Danske Dommerforening om
særligt vederlag til dommere i Procesbevillingsnævnet.

I medfør af § 45, stk. 2, i lov om tjenestemænd i staten,
folkeskolen og folkekirken, jf. lovekendtgørelse nr. 572 af
5. august 1991, aftales følgende:

§ 1. Der ydes den dommer, der varetager hvervet
som stedfortræder for formanden for Procesbevillingsnævnet,
et vederlag på 261,25 kr. (oktober 1984-niveau) i grundbeløb
pr. arbejdstime.

§ 2. Der ydes lands- og byretsdommere, der vare-
tager hvervet som medlem af Procesbevillingsnævnet, og de
pågældendes stedfortrædere, et vederlag på 3800,00 kr. i
grundbeløb (oktober 1984-niveau) for deltagelse i et hel-
dagsmøde og forberedelse til et sådant møde.

Stk. 2. For deltagelse i et halvdagsmøde og forbe-
redelse hertil ydes der de i stk. 1 nævnte dommere et veder-
lag på 1900,00 kr. i grundbeløb (oktober 1984-niveau). Så-
fremt der ved et halvdagsmøde behandles mere end henholdsvis
16, 20 og 24 sager, forhøjes det nævnte grundbeløb til hen-
holdsvis 2350,00 kr., 2850,00 kr. og 3300,00 kr. (oktober
1984-niveau). I det omfang der ved et halvdagsmøde behandles
mere end 28 sager, forhøjes vederlaget med 400,00 kr. (okto-
ber 1984-niveau) for hvert påbegyndt antal af 4 sager. Så-
fremt aflønningen efter 3. pkt. kommer til at overstige be-
løbet for heldagsmøder i stk. 1, sker vederlæggelsen desuag-
tet efter 3. pkt.

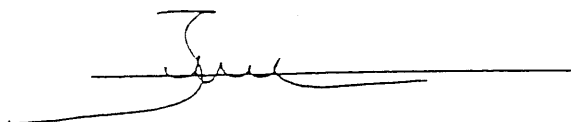
Stk. 3. Såfremt en sag afgøres af nævnet ved
skriftlig behandling, ydes der de i stk. 1 nævnte dommere et
vederlag på 234,79 kr. i grundbeløb pr. arbejdstime (oktober
1984-niveau).

Stk. 4. Såfremt en eller flere af de i stk. 1 nævnte dommere alene deltager i en del af et møde i nævnet, ydes der disse dommere et vederlag på 234,79 kr. i grundbeløb pr. arbejdstime (oktober 1984-niveau).

§ 3. De i §§ 1 og 2 anførte grundbeløb procentreguleres efter lønjusteringsaftalens regler.

§ 4. Aftalen er gældende fra den 1. januar 1998 og indtil videre, men kan af hver af aftaleparterne begæres taget op til revision med virkning fra begyndelsen af det kvartal, der følger efter udløbet af en periode på 3 måneder efter begæringens fremsættelse.

Den Danske Dommerforening

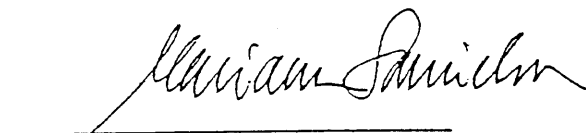

Jes Schiøler
dommer

Justitsministeriet

P.M.V.

E.B.

Marianne Samuelsson

10 JULI 1998

JUSTITSMINISTERIET

Administrationsafdelingen
Budget- og planlægningskontoret
SLOTSHOLMSGADE 10
1216 KØBENHAVN K.
33 92 33 40 TELEFAX 33 93 35 10

HLS02692
J. nr. 1996-290-0009

Den - 1 FEB. 1999

Til Procesbevillingsnævnet
og Advokatrådet

Cirkulæreskrivelse om vederlæggelse af advokatmedlemmet af Procesbevillingsnævnet og suppleanter herfor.

I medfør af § 9 i Finansministeriets cirkulære af 2. november 1998 om særskilt vederlag m.v., fastsætter Justitsministeriet følgende:

1. Vederlæggelse af advokatmedlemmet og suppleanter herfor.

1.1. Advokater, der varetager hvervet som medlem af Procesbevillingsnævnet, vederlægges med et grundbeløb på 500 kr. pr. arbejdstime (oktober 1997-niveau), jf. cirkulærets § 12, stk. 1, og 2. Grundbeløbet procentreguleres på samme måde som særlige tillæg til tjenestemænd og udgør aktuelt 516,52 kr.

1.2. Med hjemmel i cirkulærets § 13, stk. 2, fastsættes betalingen for deltagelse i møderne på grundlag af det timeforbrug, der skønnes at medgå til at varetage hvervet, herunder forberedelsestid.

Heldagsmøde incl. forberedelse:	8.100 kr.
Halvdagsmøde incl. forberedelse:	4.050 kr.
Halvdagsmøde med mere end 16 sager:	5.000 kr.
Halvdagsmøde med mere end 20 sager:	6.050 kr.
Halvdagsmøde med mere end 24 sager:	7.000 kr.
Halvdagsmøde med mere en 28 sager:	7.900 kr.

Forhøjelse for hvert påbegyndt
antal af 4 sager mere end 32 sager:

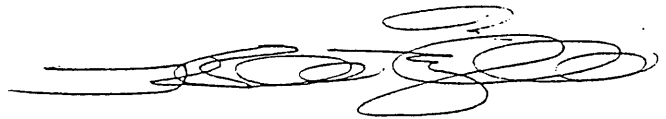
850 kr.

Alle beløb er angivet i oktober 1997-niveau. Beløbene procentreguleres på samme måde som særlige tillæg til tjenestemænd.

1.2. For skriftlig behandling ydes et vederlag på 500 kr. pr. arbejdstime (grundbeløb oktober 1997-niveau), hvilket svarer til 516,52 kr. aktuelt.

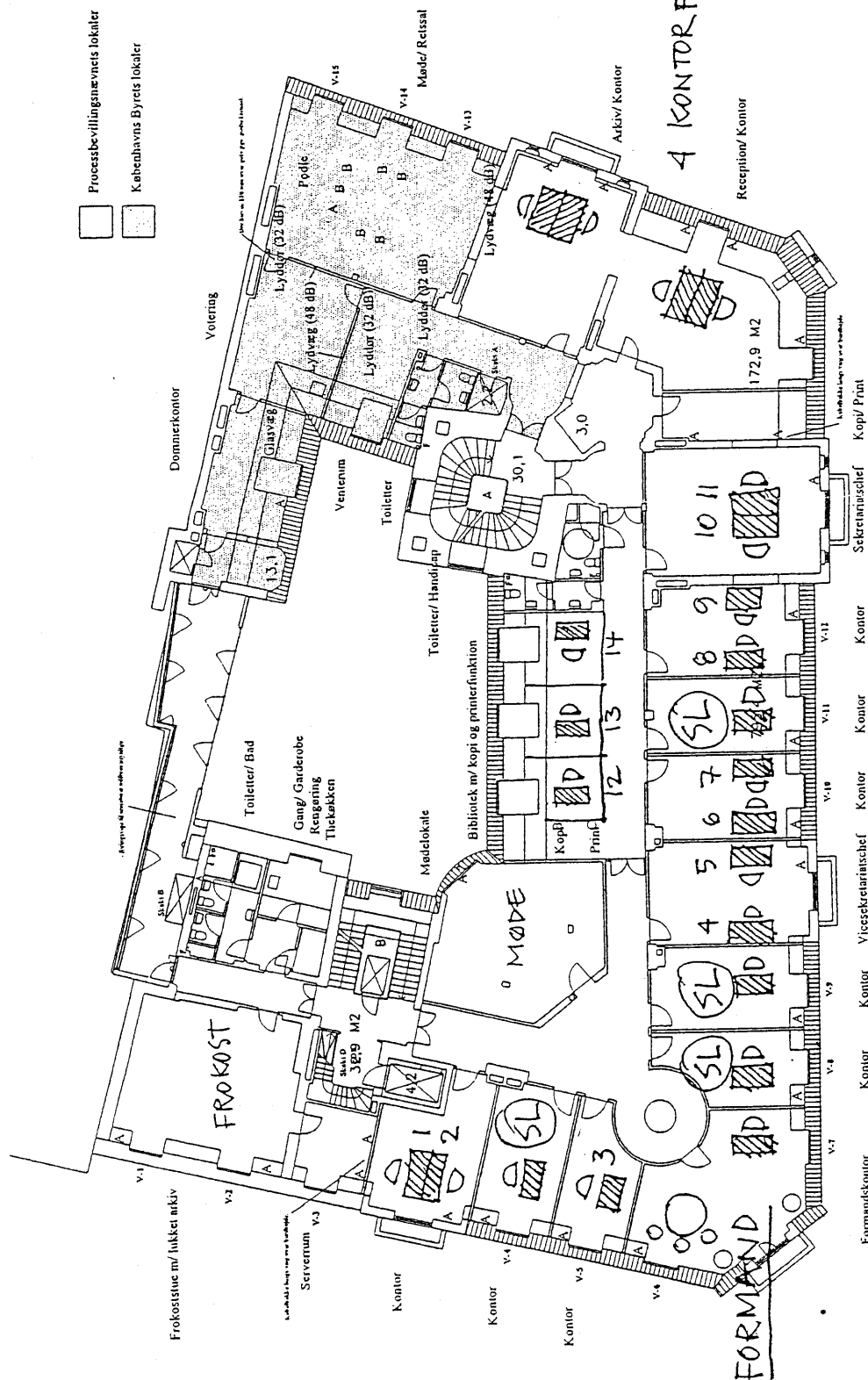
2. Ikrafttræden.

De ændrede honorartakster har virkning fra den 1. december 1998.

—
—
Karoline Prien Kjeldsen

- Processbevillingsnævnets lokaler
Københavns Byrets lokaler

A : Arbejdssituationer
B : 2 x 200
C : 100 x 120 + 40
210 v rengøringsstik, ved lampændinger i alle lokaler

4. SALS INDRÆTNINGSPLAN I MÅL 1:100

PH Charlottenborg
Vind
Klimaanlæg
ÆNDRING AF VINDUER V-1 TIL V-15

Wagner (ekstus)
Hakke
FH Glasgørd
Kopi/Print

Apollon
Ballerup - LP
Sektor - LP

Formandskontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

Kontor

GOOD

KS

SIGN

REV

DATO

UDG

KØBENHAVNS BYRET

SAG RADHUSPLADSEN 45

SAG NR 05.413.000

MATR NR 276 Vesters Kvarter

4. SAL

DISPOSITIONSSKITSE

TEGN NR 413(69)3.03

UDG

GOOD

KS

SIGN

BD

DATO

18.01.2002

MÅL

1:200

ERIK MØLLERS TEGNESTUE AS

KGL. BYGNINGSINSPEKTØR JENS FREDSLUND

INDIAVEJ 1

SDR FRIHAVN

2100 KØBENHAVN Ø

TLF 36 43 96 0

FAX 36 43 97 9

Procesbevillingsnævnet

	Etablering	Løbende drift	I alt
Løn		4.000.000	4.000.000
Vederlag (model 3)		1.000.000	1.000.000
Øvrig drift			
- kontorhold (overhead)		800.000	800.000
- inventar	130.000		130.000
- kontormaskiner	300.000		300.000
- edb	210.000		210.000
I alt	640.000	5.800.000	6.440.000
bygninger	1.500.000	400.000	1.900.000
-flytteomkostninger m.v.	600.000		
Samlede udgifter	2.740.000	6.200.000	8.940.000

Jmt. Mdt.
28 APR. 2004

Retten i Korsør
Kriminalretten
Kirkepladsen 14,
4220 Korsør
Tlf. 58 36 09 99
Fax 58 36 09 98

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

26. april 2004

J.nr. 11/2004

Deres j.nr. 2004-740-0272

I et brev af 11. marts 2004 har Justitsministeriet iværksat en høring om Retsplejerådets betænkning 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene).

Dommerforeningen har allerede afgivet høringssvar om den del af betænkningen, der vedrører rådets forslag til en forenklet inkassoproces.

Om betænkningen i øvrigt skal foreningen udtale:
Betænkningen vedrører særdeles centrale spørgsmål for domstolene: Retsafgifter, sagsomkostninger, retshjælp, fri proces og rådets overvejelser omkring en småsagsproces.

Dommerforeningen har været repræsenteret i Retsplejerådet og har haft lejlighed til løbende at følge rådets arbejde. Foreningen har ingen bemærkninger til rådets forslag og støtter deres gennemførelse. I de relativt få tilfælde, hvor der ikke har været enighed i rådet, kan foreningen tilslutte sig flertallets forslag. Dette gælder således også spørgsmålet om appel af afgørelser, der er truffet som led i den foreslåede småsagsproces.

Dommerforeningen er enig med rådet i, at de foreslåede regler om en småsagsproces ikke kan gennemføres med den nuværende domstolsstruktur, men må afvente en strukturreform. I forbindelse med denne bør de økonomiske konsekvenser af den foreslåede småsagsproces derfor overvejes nærmere. Rådets forslag til ændring af retsafgiftsloven er ikke på samme måde knyttet til en forudsætning om en strukturreform eller til forudsætninger om gennemførelse af andre af rådets forslag. Foreningen kan helt tilslutte sig den kritik af de gældende regler, som betænkningen rejser, og skal derfor henstille, at i al fald rådets forslag til ændring af retsafgiftsloven snarest søges gennemført.

Som det fremgår af bilag 8 til betænkningen er der stor usikkerhed knyttet til de økonomiske og administrative konsekvenser til rådets forslag. Det må vel forventes, at nogle af de meromkostninger eller mindre indtægter,

JUSTITSMINISTERIETS

Lovafdeling

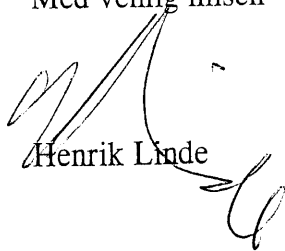
~~2004-740-0272~~

28/4-04

2003 - 740 - 0272

som rådets forslag vil have for statskassen, i nogen grad vil blive overvæltet på retshjælpsforsikringsselskaberne.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Henrik Linde', written over the printed name. The signature is stylized with a large initial 'H' and a long, sweeping underline.

Henrik Linde

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.
18 MAJ 2004

c/o Fogedretten i Århus
Kannikegade 16
8000 Århus C
Tlf. 86 12 20 77
Fax 86 12 91 00
Dir. tlf. 86 12 59 11 - 7019
hg@dommerfm.dk

J.nr. 4/04

17. maj 2004

Vedr. j.nr. 2003-740-0247 - høring

Justitsministeriet har ved brev af 13. januar 2004 anmodet om eventuelle bemærkninger til Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III. Dommerfuldmægtigforeningen har ved breve af 13. februar og 15. april 2004 besvaret særlige høringer om en forenklet inkassoprocess hhv. om møderet for autoriserede inkassovirksomheder.

Høringen har været behandlet i foreningens civilfagudvalg og bestyrelse, og på baggrund heraf kan foreningen fremkomme med følgende bemærkninger til betænkningen i øvrigt:

Betænkningen lægger ved lovforslagets § 406, stk. 2, sammenholdt med bemærkningerne hertil s. 532, op til, at retten ved sin vejledning af selvmødere i højere grad end nu skal sikre, at der foreligger et tilstrækkeligt grundlag, hvorpå der kan træffes afgørelse. Det må derfor understreges, at en sådan materiel vejledning - udover et merarbejde for retten - i visse tilfælde må antages at ville indebære en risiko for, at retten p.gr.a. sin vejledning ikke kommer til at fremstå som neutral. Der henvises i den forbindelse til de svenske erfaringer, der førte til, at tilsvarende svenske regler blev ophævet i 1987, jf. omtalen i betænkningen, s. 232.

I det omfang forslaget måtte lægge op til, at et egentligt retligt ansvar for sagsforberedelsen og dermed rådgivningen af sagens parter overlades til retten, bør eventuelle erstatningsretlige konsekvenser heraf præciseres.

Foreningen skal endelig ad lovforslagets § 406, stk. 4, bemærke, at skriftlig sagsforberedelse ikke altid kan anses for hensigtsmæssig, da det for mange selvmødere antagelig vil være mere tilfredsstillende og fyldestgørende at redegøre for deres synspunkter under et møde, ligesom eventuelle forligsmuligheder lettere vil kunne fremkomme under et møde. Hvis det ikke snarere bør være hovedreglen, at der afholdes forberedende møder i småsager, foreslår foreningen i det mindste, at ordet "undtagelsesvis" udgår af lovteksten.

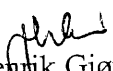
JUSTITSMINISTERIETS
Lovafdeling

2003 - 740 - 0247

Derved vil retterne i større grad være overladt et hensigtsmæssigt skøn over, hvornår afholdelse af et forberedende møde vil være fordelagtigt.

Dommerfuldmægtigforeningen har ingen bemærkninger til de øvrige dele af forslaget.

Med venlig hilsen

Henrik Gjørup

**Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.**

Jmt. modt.

14 MAJ 2004

Den 13. maj 2004

Høring over Retsplejerådets betænkning om adgang til domstolene
- sagsnr. 2003-740-0247

Landsklubben har tidligere modtaget den nævnte høring og har den 12. februar 2004 afgivet høringssvar vedrørende Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoprocess.

Vi har den 20. april 2004 svaret på henvendelsen om møderet for autoriserede inkassovirksomheder.

Det beklages, at vi ikke har nået at sende høringssvar på de øvrige forslag fra Retsplejerådet inden den 3. maj som nævnt i høringsbrevet af 13. januar 2004.

Jeg kan oplyse, at Landsklubben kan tilslutte sig Retsplejerådets forslag til småsagsproces, men oprettelse af egentlige sekretariater kan ikke ske ved alle embeder med den nuværende retskredsstruktur.

Vi har ikke yderligere bemærkning til nogle af de øvrige forslag.

De venligste hilsner
HK Landsklubben Danmarks Domstole

Kate Kengen
Kate Kengen

JUSTITSMINISTERIETS

Lovafdeling

2003 - 740 - 0247

17/5 - 04

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10,
1216 København K.

Jmt. modt.

- 3 MAJ 2004

KRONPRINSESSEGADE 28

1306 KØBENHAVN K

TLF. 33 96 97 98

FAX 33 36 97 50

DATO: 01-05-2004

J.NR.: 04-012602-04-0172

REF.: rmm

Høringssvar vedrørende Retsplejerådets betænkning 1436/2004 om reform af den civile retspleje III – Adgang til domstolene

Ved brev af 13. januar 2004 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte betænkning.

Sagen har været behandlet i Advokatrådets Retsudvalg, hvorefter Advokatrådet skal udtale følgende:

Kapitel 6 – retsafgifter:

Advokatrådet noterer med tilfredshed, at Retsplejerådet foreslår væsentlige ændringer i de gældende regler i retsafgiftsloven. Advokatrådet kan støtte Retsplejerådets forslag.

Advokatrådet finder dog ikke forslagene tilstrækkelige til at afværge berettiget kritik af det danske retsafgiftssystem. Tilsvarende eller sammenlignelige systemer praktiseres ikke i noget andet land, som Danmark normalt sammenligner sig med. Advokatrådet anbefaler, at der foretages en gennemgribende reform af retsafgiftsloven med henblik på en enkel og gennemsigtig gebyrstruktur med faste, lave gebyrer for adgang til domstolene, eksempelvis som i Sverige eller eventuelt i England.

Bortset fra forslaget om en fast afgift på 4.000 kr. for prøvelse af myndighedsafgørelser og et generelt loft på 100.000 kr. for retsafgiften for en 1. instans sag (og altså maksimalt 250.000 kr. for en 2. instans sag og maksimalt 400.000 kr. for en sag, som skal igennem tre instanser), skal retsafgiften inklusive berammelsesafgift stadig udgøre 2,4% af sagsgenstanden. Når dette sammenholdes med den af domstolene skabte praksis om ansættelse af sagens værdi, eksempelvis i sager om fast ejendom, medfører systemet også konkrete retsafgiftsberegninger, som er helt urimelige. Advokatrådet kan fremhæve to friske eksempler herpå, nemlig Højesterets afgørelse om et færøske selskab, der måtte betale en retsafgift på 3% af et

beregnet beløb på ca. 56 millioner kr. for at få prøvet, om selskabets ydelser til færøske pengeinstitutter var momsfri (Ugeskrift for Retsvæsen 2002, side 1281 H), og afgørelsen om 45 beboelseslejere, der i en ankesag om en ejendommejers opfyldelse af tilbudspligten over for beboelseslejerne ved salg skulle betale ca. 9 millioner kr. i retsafgift, hvilket ikke foranledigede landsretten til at antage, at retsafgiften var af en sådan størrelse i den pågældende sag, at "den reelt afskar boliglejerne fra at få prøvet sagen ved landsretten" og dermed udgjorde en krænkelse af den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6 (Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 779 ØLK).

Når Retsplejerådet anfører, at formålet med betaling af retsafgifter dels er fiskalt og dels skal sikre mod "urimelige sagsanlæg og mod oppustning af sagsgenstanden", er hertil at bemærke, at der ikke er noget belæg for at antage, at afskaffelse af retsafgifter vil medføre de omtalte urimeligheder. Anlæggelse af en retssag er en ekstraordinær foreteelse, som i alle praktiske henseender kun sker, når anden udvej ikke har udsigt til at føre til et tilfredsstillende resultat. I Sverige er retsafgiften et meget beskedent gebyr, der også dækker appelsagen, og Advokatrådet bekendt er der ikke i den anledning opstået større pres på de svenske domstole eller urimelig oppustning af sager.

Det er som påpeget af Retsplejerådet et overvejende politisk spørgsmål, om der her til lands skal fastsættes retsafgifter og i så fald størrelsen heraf. Det er for Advokatrådet vigtigt at fastslå, at retsafgiftens eneste reelle formål er at bidrage til finansieringen af statsbudgettet. Om et sagsanlæg ved domstolene skal være et beskatningsobjekt beror alene på en politisk vurdering (der ikke kan udstrækkes til beskatning af voldgiftssager), og der er efter Advokatrådets opfattelse ingen grund til at fastholde den nuværende retsafgiftstilstand ud fra retlige overvejelser eller ud fra et hensyn til domstolenes arbejdsvilkår.

Advokatrådet skal fremhæve, at der med meget få undtagelser gælder et gratis princip eller et princip om faste gebyrer vedrørende borgernes adgang til tvistløsning af offentlige myndigheder eller nævn. Det er åbenlyst uheldigt, at statsmagten har valgt at fravige dette princip for så vidt angår borgernes grundlovssikrede adgang til domstolsprøvelse af privatretlige tvister. Den eksisterende tilstand bidrager allerede ud fra omkostningsmæssige grunde til at vælge voldgift, i alt fald i større sager, og i øvrigt fravælge domstolene som tvistløsningsfunktion.

Advokatrådet skal endvidere fremhæve Retsplejerådets forudsætning om at nedsætte retsafgiften for sager om prøvelse af forvaltningsmyndigheders afgørelser. I betænkningen side 242 nævner Retsplejerådet, at baggrunden for forslaget om at nedsætte retsafgiften i sager om prøvelse af myndighedsudøvelse er hensynet til, at borgerne kan udøve deres grundlovssikrede ret til prøvelse heraf. Advokatrådet er ikke uenig i denne forudsætning, men der er grund til at fremhæve, at kernen i den dømmende magts opgaver traditionelt antages at være løsning af privatretlige tvister (og idømmelse af straf). De hensyn, der taler for en lav retsafgift i sager om

myndighedsudøvelse, gør sig efter Advokatrådets opfattelse også gældende for andre sager ved domstolene.

Advokatrådet har ved flere lejligheder kritiseret den fordobling af retsafgifterne, der uden særlig overvejelse fandt sted med virkning fra den 1. januar 2000. Effekten af fordoblingen har vist sig at være, at der anlægges færre sager ved domstolene end tidligere. Advokatrådet er naturligvis ikke uden forståelse for, at der må foretages en prioritering af statens ressourcer og indtjeningsområder, men det er grundlæggende forkert og betænkeligt, at adgangen til domstolene belægges med afgifter i det omfang, som det i dag er tilfældet, og som Retsplejerådets forslag ikke ændrer afgørende ved.

Advokatrådet anbefaler som nævnt ovenfor, at der foretages en gennemgribende reform af retsafgiftsloven med henblik på en enkel og gennemsigtig gebyrstruktur med faste, lave gebyrer for adgangen til domstolene.

Advokatrådet skal endvidere henvise til rådets høringssvar af 16. februar 2004 vedrørende Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoproces. Advokatrådet har i den forbindelse stillet forslag om ændringer af retsafgiftslovens regler om betaling for tvangsfuldbyrdelse af krav. Advokatrådets forslag baserer sig på det samme grundsynspunkt, som angives i betænkningen side 240, hvorefter det ikke er hensigtsmæssigt at opdele betalingen af retsafgift i flere enkeltbetalinger end nødvendigt.

Retsplejerådet foreslår, at der gennemføres en forhøjelse af afgiften for behandling af ankesager. Advokatrådet kan ikke støtte denne forhøjelse. En ankesag er karakteriseret ved en prøvelse af en allerede truffet afgørelse, og der er således skabt et fundament for ankeinstansens stillingtagen, hvorfor arbejdsbyrden for ankeinstansen almindeligvis er mindre end i 1. instans sager.

Retsplejerådet anfører i betænkningen, at man har overvejet, om retsafgiften for ankesager bør tilbagebetales til appellant, hvis denne får medhold i ankeinstansen. Retsplejerådet mener ikke, at dette er en passende ordning, og Retsplejerådet finder således, at udgiften til retsafgift for begge instanser passende kan overvælttes på den, der taber sagen i anken.

Dette er efter Advokatrådets opfattelse ikke rimeligt. I tilfælde, hvor ankeinstansen omgør 1. instansens afgørelse, kan dette bero på en anden vurdering af sagen eller fremlæggelse af nye oplysninger for retten. Hvis ankeinstansens ændring beror på en anden vurdering af de samme forhold, som blev prøvet i 1. instans, er det efter Advokatrådets opfattelse ikke rimeligt at overvælte udgiften til 1. instans sagens (urigtige) afgørelse på den part, som fik medhold i 1. instans, men som nu taber sagen. Beror appelinstansens afgørelse derimod på nye forhold, kan 1. instansens afgørelse meget vel have været korrekt, men det er i den situation ikke rimeligt, at den, der har vundet sagen i 1. instans, senere skal betale for behandlingen i både 1.

og 2. instans. Disse forhold vil med fordel kunne afbalanceres ved at sikre, at retsafgiften tilbagebetales til den, der har appelleret sagen og får medhold.

Advokatrådet skal yderligere bemærke, at når det i Retsplejerådets betænkning side 244 nævnes, at Retsplejerådet finder, at praksis for opgørelse af værdien af sager om fast ejendom bør ændres, skal hertil tilføjes, at hele denne praksis ikke blot har adresse til sager om fast ejendom, men i det hele taget til opgørelsen af sagens værdi.

Domstolene har udviklet en praksis, hvor der til retsafgiftsberegningen fortolkes forudsætninger for stillingtagen til påstanden, frem for at lægge vægt på påstanden i stævningen, som ifølge retsplejelovens § 228 er det faste udgangspunkt for retsafgiftens beregning. Anerkendelsespåstande anerkendes reelt ikke i dag som sager uden økonomisk værdi. Den foran omtalte sag om et færøske selskab illustrerer praksis på området. Det bør efter Advokatrådets opfattelse utvetydigt og generelt slå fast i retsafgiftsloven, at det er påstanden i sagen, som er grundlaget for retsafgiftsberegningen, og ikke en mere eller mindre sikker hypotese over sagens økonomiske implikationer.

Kapitel 7 – Sagsomkostninger

Advokatrådet er enig i Retsplejerådets udgangspunkt, hvorefter det er taberen, der betaler sagens omkostninger på objektivi grundlag. Advokatrådet er endvidere enig i, at omkostningsfastsættelsen bør foretages af retten efter en vurdering af, om udgifterne har været nødvendige til sagens førelse. Endvidere er Advokatrådet enig med Retsplejerådet i at opretholde sondringen mellem udgifter til advokatbistand og øvrige udgifter til sagens behandling.

Advokatrådet har noteret sig, at Retsplejerådet lægger op til en ændring af tilkendelse af sagsomkostninger i delvist vundne sager. Forslaget indebærer, at parterne i sådanne tilfælde deler omkostningerne til retsafgift, bevisførelse mv.

Som Retsplejerådet selv peger på, kan spørgsmålet om, hvorvidt en part overvejende har vundet eller tabt sagen ikke alene afgøres ud fra, om resultatet ligger ca. midt mellem parternes påstande. Der vil således blive tale om en såvel kvantitativ som kvalitativ indgående bedømmelse af parternes indsats, og vurderingen må basere sig på forhold, som ikke nødvendigvis fremkommer i fornødent omfang under retssagen, medmindre parterne selv inddrager disse forhold som led i omkostningsfastsættelsen.

Advokatrådet skal desuden bemærke, at nydannelsen vil medføre en udviskning af princippet om, at det har betydning, hvem der vælger at være den udfarende part og indleder søgsmål.

Advokatrådet skal påpege vigtigheden af, at der i præmisserne i afgørelserne tydeligt angives ikke alene hvilke beløb, men også på baggrund af hvilke forhold, en skævdeling fremkommer, så parterne får mulighed for at fremhæve eksempelvis

særlige retsskridts tidsmæssige aspekt, hvilken bevisførelse, der har givet anledning til særligt arbejde mv.

For så vidt angår omkostningsdækning til advokatudgifter, er Advokatrådet enig med Retsplejerådet i, at den gældende ordning, hvorefter der fastsættes omkostninger til advokatbistand efter en vurdering af, hvad der kan anses for et passende beløb, opretholdes.

Advokatrådet har med tilfredshed noteret, at Retsplejerådet tilkendegiver, at domstolenes udfyldning af begrebet "et passende beløb" ikke sikrer sagens vinder en rimelig kompensation, og at der derfor er behov for en forhøjelse af de vejledende takster. Advokatrådet er endvidere enig i Retsplejerådets bemærkninger side 272, hvorefter der ikke kan opretholdes et takstsystem, der baserer sig på et "gynger og karruseller"-argument gående ud på, at visse sager giver en overdækning på bekostning af andre sager. Domstolenes omkostningsfastsættelse må derfor i langt højere grad basere sig på en konkret vurdering af et passende salær for en advokatydelse i den pågældende sag.

Det fremgår af betænkningen, at Retsplejerådet ønsker, at det beløb, sagens taber skal godtgøre sagens vinder, skal fastsættes ud fra en vurdering af et "normalsalær" til en advokat. På baggrund heraf har Retsplejerådet på side 278 i betænkningen opstillet en tabel over et normalsalær fastsat på baggrund af sagsgenstandens værdi.

Uanset at Retsplejerådet andet sted i betænkningen anerkender sondringen mellem passende sagsomkostninger efter retsplejelovens § 312 og et rimeligt salær efter § 126, er betænkningens bemærkninger om et "normalsalær" egnet til at så tvivl om de parametre, der skal anvende til fastsættelse af henholdsvis passende omkostninger og et rimeligt salær.

Advokatrådet skal derfor bemærke, at uanset at der er tale om en forhøjelse i forhold til de nugældende takster, er den opstillede tabel ikke udtryk for et rimeligt advokatsalær jf. retsplejelovens § 126, hvilket som nævnt heller ikke er formålet med tabellen.

Den anførte tabel kan være nyttig til at fastlægge et niveau for det erstatningsretlige opgør mellem taberen og vinderen, men er helt uegnet som et udtryk for størrelsen af et passende salær for en i kvalitetsmæssig sammenhæng almindelig advokatydelse.

Advokatrådet har forstået Retsplejerådets tabel som en rettesnor for kommende takstjusteringer. Advokatrådet går således ud fra, at de vejledende takster fortsat fastsættes af landsretspræsidenterne efter forudgående drøftelse med Advokatrådet. I det lys har Advokatrådet for så vidt ikke bemærkninger til tabellen, men har noteret sig, at tabellen vedrører en standardsag, som forudsættes afviklet over ½-1 retsdag. I de tilfælde, hvor sagen kræver særlig forberedelse, særlig ekspertise eller flere retsdage, lægger Advokatrådet derfor til grund, at der foretages en væsentlig

forhøjelse i forhold til de beløb, der er angivet i tabellen, og at salærtaksterne også i fremtiden er vejledende takster.

For så vidt angår Retsplejerådets forslag til inkassotakster henvises til Advokatrådets høringssvar vedrørende Retsplejerådets forslag til en forenklet inkassoprocess.

For så vidt angår Retsplejerådets forslag vedrørende salær til advokater i sager, hvor der er meddelt fri proces henvises til det nedenfor vedrørende kapitel 9 anførte.

Advokatrådet støtter Retsplejerådets forslag om høring af parterne over omkostningsfastsættelsen, om begrundelse af afgørelser om sagsomkostninger og om aktindsigt i sagsomkostningsafgørelser.

For så vidt angår forrentningen af udgifter afholdt under sagen anfører Retsplejerådet, at selvstændig forrentning heraf for perioder forud for rettens afgørelse om sagsomkostninger vil blive meget kompliceret, jf. betænkningen side 305. Dette er efter Advokatrådets opfattelse ikke korrekt. Retterne skal i forvejen i en række sager kunne foretage renteberegninger, og det vil være helt ukompliceret at udforme et edb-program, der kan håndtere forrentningen af forskellige beløb fra forskellige tidspunkter. Det beror derfor ikke på tekniske vanskeligheder, om der bør være adgang til forrentning af tilkendte sagsomkostninger fra udgiftens afholdelse. I de tilfælde, hvor en part har afholdt væsentlige udgifter tidligt i sagen, og hvor domstolene efterfølgende tilkender parten fuld omkostningsdækning herfor kan det efter Advokatrådets opfattelse overvejes, om det er rimeligt ikke at tilkende renter af beløbet, idet parten i en række tilfælde kan have været belastet likviditetsmæssigt af udlægget under sagen.

Kapitel 8 - Retshjælp

Advokatrådet er i det store og hele enig i Retsplejerådets forslag til en opdeling af retshjælp i tre trin. Advokatrådet er endvidere enig i Retsplejerådets anbefaling af en forhøjelse af taksterne for advokatretshjælp, ligesom rådet hilser det velkommen og tiltrængt, at Retsplejerådet foreslår en årlig revision af tilskuddet.

Retsplejerådet foreslår, at statens tilskud til retshjælp ved advokat skal gøres subsidiært i forhold til klientens retshjælpforsikring. Advokatrådet har ingen bemærkninger hertil, under forudsætning af, at der gennemføres en ophævelse af selvrisikoen på retshjælpforsikringsdækningen for sådanne sager, jf. kapitel 9.

Advokatnævnet har flere gange udtalt, at det er salærfortabende hvis en advokat undlader at oplyse en klient om muligheden for at få dækket sin advokatudgift over retshjælpforsikringsordningen. I sådanne sager har advokaten typisk undladt at forespørge klienten, om denne har en retshjælpforsikring. Såfremt Retsplejerådets forslag vedtages, vil advokaten også i sager på trin 2 og 3 skulle forespørge, om klienten er dækket af en retshjælpforsikring. Hermed vil advokaten efter

Advokatrådets opfattelse have opfyldt sin forpligtelse både i forhold til klienten og i forhold til statskassen. Advokatrådet forudsætter således, at ordningen administreres uden at pålægge advokaten yderligere pligter, end tilfældet er i dag.

Advokatrådet finder anledning til at bemærke, at Advokatrådet gentagne gange er blevet kontaktet af medlemmer vedrørende administrationen af den gældende bekendtgørelse om offentlig retshjælp ved advokat. Der hersker betydelige forskelle ved landets byretter i administrationen af bekendtgørelsens regler. Der er således forskel i vurderingen af, hvornår der foreligger en tvist, der udløser udvidet retshjælp (i fremtiden trin 3).

Endvidere er der problemer med at afgrænse, hvornår der er tale om samme sag i tilfælde, hvor der først søges om almindelig retshjælp (fremover trin 2) og senere søges udvidet retshjælp (fremover trin 3). Desuden følger Københavns Byret tilsyneladende en praksis, hvorefter der ikke ydes retshjælp (hverken almindelig eller udvidet) i tilfælde, hvor ansøgeren for så vidt opfylder alle betingelser efter bekendtgørelsen, men hvor advokaten på forhånd kan se, at den samlede advokatregning vil komme til at overstige tilskuddet efter bekendtgørelsen. I de tilfælde, hvor advokaten således fra starten vurderer, at klienten udover sin egenbetaling og tilskuddet efter bekendtgørelsen selv må forventes at komme til at betale yderligere et beløb, finder Københavns Byret ikke, at betingelserne for at yde retshjælp er til stede. Konsekvensen heraf er, at klienter, der opfylder betingelserne for almindelig retshjælp, men som skønnes at have behov for arbejde til en værdi af 1000 kr. skal meddeles afslag på retshjælp og det deraf flydende tilskud på for tiden 600 kr., mens klienter, der skønnes at have et behov for retshjælp til en værdi af 800 kr. opfylder betingelserne for at modtage 600 kr. i retshjælp, og dermed alene skal betale 200 kr.

Advokatrådet finder, at den af Københavns Byrets anlagte fortolkning af bekendtgørelsen savner hjemmel i lovgivningen. Advokatrådet finder således, at bekendtgørelsen inden for sit anvendelsesområde indebærer et tilskud til den retshjælp, som den retshjælpssøgende har behov for, også selvom den samlede regning overstiger tilskuddets størrelse, i hvilket tilfælde tilskuddet fungerer som "starthjælp". Advokatrådet finder således alene, at bemærkningerne i betænkning 1113/1987 side 82 stiller krav om, at advokaten, i tilfælde, hvor det på forhånd er klart, at retshjælpen ikke vil kunne dække advokatens honorar, naturligvis skal oplyse sin klient herom, så klienten er klar over, at der vil blive tale om en større egenbetaling end de 200 kr., der følger af bekendtgørelsen.

Kapitel 9 – Fri proces og retshjælp

For så vidt angår Retsplejerådets forslag om en materiel samordning af betingelserne for fri proces og retshjælpforsikring skal Advokatrådet anbefale, at retshjælpforsikringens dækningsområde udvides til også at omfatte mediation,

uanset om der er indgivet stævning eller ej i tilfælde, hvor parterne har accepteret denne konfliktløsningsform.

Retsplejerådets flertal foreslår, at fri procesordningen samordnes med retshjælpsforsikringen, så de personer, der er dækket af en retshjælpsforsikring i fremtiden primært skal søge forsikringsselskabet om dækning af omkostningerne ved sagens gennemførelse.

Advokatrådet er skeptisk over for forslaget om at skubbe retshjælpsforsikringen ind i bunden af retshjælpsdækningen til personer, der opfylder i de økonomiske betingelser for fri proces. Forslaget indebærer, at vurderingen af, om ansøgeren opfylder betingelsen om rimelig grund til at føre proces i første omgang skal foretages af forsikringsselskabet, som alt andet lige vil have en økonomisk interesse i at statuere, at betingelsen ikke er opfyldt, idet forsikringen i så fald ikke dækker.

Uanset at forsikringsselskabets afgørelse vil kunne indbringes for en offentlig myndighed til prøvelse, finder Advokatrådet ordningen betænkelig. Retsplejerådet anfører på side 385, at det må anses for problematisk, at afgørelserne om rimelig grund til at føre proces i dag træffes af en forvaltningsmyndighed. Denne betænkelighed, som knytter sig til den afgørende myndigheds uafhængighed gør sig efter Advokatrådets opfattelse med endnu større styrke gældende, når den afgørende myndighed er en privat virksomhed, hvis økonomiske forhold afhænger af virksomhedens administration af et skønspregt kriterium.

Forslaget indebærer, at der for personer, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, og som er dækket af en retshjælpsforsikring, kun skal søges om fri proces, hvis udgifterne ved sagens førelse overstiger forsikringens dækningsmaksimum. Det er imidlertid i praksis ganske vanskeligt at vurdere, hvornår forsikringsdækningen er opbrugt. Forsikringsselskaberne udbetaler som alt overvejende hovedregel ikke a conto salærer. Advokaten har således ikke under sagen fuldt overblik over de forventede udgifter med sagens førelse. De foreslåede regler må således efter Advokatrådets opfattelse forudsætte, at forsikringsselskabet løbende afregner sagen over for advokaten.

Retsplejerådet forudsætter, at forsikringsselskaberne undlader at opkræve selvrisiko i tilfælde, hvor den sikrede opfylder betingelserne for fri proces. I modsat fald forudsætter Retsplejerådet, at selvrisikoen refunderes af staten. I så fald bliver ordningen efter Advokatrådets opfattelse endnu mere uoverskuelig for brugerne af ordningen. Retsplejerådets forslag vil således blive væsentlig forringet, hvis forsikringsselskaberne ændrer vilkårene og indfører selvrisiko på området.

Advokatrådet kan ikke støtte flertallets forslag om en samordning af retshjælpsforsikringsordningen og fri procesordningen. Advokatrådet finder således, at den af mindretallet foreslåede ordning, hvorefter den, der søger fri proces, kun skal henvende sig ét sted, indebærer en administrativ langt nemmere og for brugerne langt

mere gennemskuelig ordning, end den af flertallet foreslåede. Advokatrådet deler imidlertid ikke mindretallets forslag om, at kompetencen skal ligge hos statsamtene, men nærmere som foreslået af flertallet hos Civilretsdirektoratet med rekurs til Procesbevillingsnævnet. Advokatrådet er imidlertid helt enig med mindretallet i, at staten selv bør forestå den del af administrationen, der består i at opnå refusion af udgifter til fri proces hos ansøgerens retshjælpsforsikringsselskab. Udover væsentlige administrative lettelser indebærer forslaget samtidig den fordel, at forsikringsselskabet ikke som foreslået af flertallet skal forestå den første prøvelse af, om betingelserne for fri proces er opfyldt.

Såfremt forslaget om at skubbe retshjælpsforsikringen ind i bunden af fri proces ordningen gennemføres må det desuden forudsætte, at det samtidig sikres, at der ikke herved sker en udhuling af den beskikkede advokats salær.

Advokatrådet skal i den forbindelse fremhæve, at der i praksis er forskel mellem det salærniveau, forsikringsselskaberne tilbyder, og det salærniveau, domstolene anvender i fri processager. Der er således eksempler på, at forsikringsselskaber har afslået fuldt ud at betale det salær, retten har fastsat til den beskikkede advokat ved sagens afslutning jf. U 1998.626H. Såfremt retshjælpsforsikringen skal være den primære dækning, må det efter Advokatrådets opfattelse forudsætte, at forsikringsselskaberne accepterer at betale et rimeligt salær til forsikringstagerens advokat, jf. retsplejelovens § 126. Advokatrådet skal endvidere fremhæve, at forslaget om at lade retshjælpsforsikringsdækningen være primær synes at forudsætte en stillingtagen til, hvorvidt den sikrede er forpligtet til at anvende sin forsikring, ligesom der muligvis vil være behov for at tage stilling til, hvorvidt de beneficerede advokater er forpligtet til at varetage sådanne sager, uanset at der ikke foreligger en beskikkelse.

Advokatrådet skal samtidig fremhæve mindretallets udtalelser om behovet for en liberalisering af forsikringsbetingelsernes § 11, stk. 5. De gældende betingelser indebærer, at forsikringsselskaberne reelt har sat konkurrencen på markedet ud af kraft, fordi dækningen på forhånd er fikseret til bestemte maksima. Advokatrådet kan ikke tilslutte sig et system, som indebærer, at forsikringsselskabernes betalingsforpligtelse ikke svarer til de regler, der i øvrigt regulerer et advokatsalær. Konsekvenserne heraf er, at de sikrede kan løbe ind i betydelig vanskelighed med at finde en advokat, der ønsker at påtage sig sager omfattet af retshjælpsforsikringsdækningen, fordi det fikserede salær ligger langt under niveauet for et rimeligt salær. Behovet for en liberalisering vil selvsagt ikke blive mindre, hvis retshjælpsforsikringen skubbes ind i bunden af fri procesordningen, idet forsikringsselskaberne i modsat fald reelt vil kunne fastsætte advokatens salær, som ikke længere skal fastsættes af retten, da der ikke er tale om nogen beskikkelse.

Advokatrådet skal særligt fremhæve, at de standardiserede vilkår for retshjælpsforsikringssager indebærer, at forbrugerne ikke kan vælge mellem forskellige retshjælpsprodukter med større eller mindre dækningsområde, pris mv.

F.eks. indebærer ordningen, at der ikke kan tegnes en retshjælpsforsikring, som også dækker tilfælde, hvor den sikrede involveres i en skilsmisssag mv. Endvidere indebærer den gældende ordning, at forbrugeren ikke frit kan vælge, hvilken advokat, man ønsker at lade sig repræsentere af. Såfremt den sikrede ønsker en særlig specialiseret advokat til at varetage sin sag, kan den sikrede i praksis ikke anvende sin forsikring, da højt specialiserede advokater ikke vil påtage sig sager, hvor der tilbydes honorering på det niveau, forsikringsselskaberne finder er passende, så længe dette niveau ligger væsentlig under et rimeligt salær for den specialiserede ydelse. I sådanne tilfælde forhindrer standardvilkårene, at den sikrede alligevel antager den specialiserede advokat og selv betaler forskellen.

Advokatrådet har for så vidt ingen bemærkninger til, at forsikringsselskaberne udbyder en retshjælpsforsikringsordning, der alene yder *tilskud* til den sikredes udgifter til gennemførelse af retssager. Advokatrådet finder imidlertid ikke, at selskabet som det sker i dag, bør kunne diktere prisen på advokatydelser og samtidig forhindre den sikrede i at ville foretrække, at forsikringens dækningsomfang anvendes til den advokatydelse, som den sikrede finder passende i sagen. Advokatrådet finder derfor, at standardvilkårene bør liberaliseres, så der opnås konkurrence mellem selskabernes dækning både i relation til dækningens område og omfang.

Om forholdet mellem retshjælpsforsikring og fri proces skal Advokatrådet desuden fremhæve, at Retsplejerådets forudsætning i betænkningen side 394 om, at det offentlige kan påklage et forsikringsselskabs afvisning af at yde dækning under henvisning til, at der ikke er rimelig grund til at føre proces, til Ankenævnet for Forsikring, ikke umiddelbart er opfyldt.

Efter de gældende regler kan kun forsikringstageren selv (eller en forbruger, der er sikret i henhold til en forsikring) klage til Ankenævnet for Forsikring, jf. vedtægtens § 2, stk. 1 og 2. Ankenævnet har i kendelse nr. 61.185 afsagt den 2. februar 2004 antaget, at man ikke kunne realitetsbehandle en klage over, at forsikringsselskabet ikke ville yde retshjælp til en fri proces-dækket tvist. Retsplejerådets forslag må derfor forudsætte en ændring af ankenævnets vedtægter. Efter Advokatrådets opfattelse må det bero på en nærmere overvejelse, om det offentlige bør have klageadgang til et forbrugerklagenævn.

Retsplejerådet foreslår - bortset fra en ændring af beregningsreglen for samlevende - ikke ændringer i beløbsgrænserne for fri proces. Derimod foreslår Retsplejerådet, at beløbsgrænsen i fremtiden reguleres årligt, så det niveau, Folketinget beslutter sig for, ikke udhules i fremtiden.

Advokatrådet er enig i, at de fastsatte beløbsgrænser undergives en årlig pristalsregulering. Advokatrådet finder samtidig grund til at fremhæve, at der gennem de seneste år er sket en betydelig udhuling af fri procesordningen. Advokatrådet skal derfor appellere til, at der i forbindelse med en lovfæstelse af

beløbsgrænsen foretages en væsentlig forhøjelse af indtægtsgrænsen med henblik på at sikre en større dækningsgrad.

Retsplejerådet foreslår ingen ændringer i principperne for udmåling af salæret til advokaten for den, der har fået bevilget fri proces. Efter de gældende regler fastsættes salæret af domstolene, som i overensstemmelse med retsplejelovens § 336 c, skal udmåle "et passende salær". I praksis har domstolenes salærfastsættelse i meget betydelig omfang taget udgangspunkt i de vejledende takster for omkostningsfastsættelse, der er udstedt af landsretspræsidenterne. Disse takster er ikke – og bør heller ikke være – udtryk for et passende advokatsalær.

Indtil 1996 fandtes der vejledende takster for prisen på en advokatydelse. Disse takster blev imidlertid afskaffet af konkurrencemyndighederne, fordi de ansås for konkurrenceforvridende. Der findes derfor i dag ingen takster for et passende advokatsalær. Alligevel lægger Retsplejerådet til grund, at der for så vidt angår fri proces advokater passende kan ske salærfastsættelse med udgangspunkt i et takstsæt, som tjener et helt andet formål.

Dette er efter Advokatrådets opfattelse helt uacceptabelt og i strid med retsplejelovens regler om fri proces. Retsplejerådets forslag indebærer en cementering af den udhuling af fri procesordningen, som har fundet sted gennem fastsættelse af advokatsalærer, der ligger langt under et passende advokatsalær efter retsplejeloven. dermed er borgernes muligheder for frit at vælge en advokat, herunder en advokat med særlig indsigt i det forhold, som sagen vedrører, blevet væsentligt forringet.

Retsplejerådets forslag indebærer en umulig dobbelthed, idet rådet med den ene hånd ønsker en ordning, der giver personer med mindre økonomisk formåen reel adgang til domstolene, og med den anden hånd ikke ønsker at betale de udgifter, der er forbundet hermed. De foreslåede honoreringsregler indebærer således væsentlig ringere mulighed for advokatbistand for personer, der meddeles fri proces end for personer, der har økonomisk mulighed for selv at betale for sagens gennemførelse.

Advokatrådet har netop udarbejdet en undersøgelse, der viser, at domstolenes salærfastsættelse til fri proces advokater er ude af trit med niveauet for et rimeligt advokatsalær. Undersøgelsen, der bygger på en sammenligning mellem salæret til den beskikkede advokat og Kammeradvokatens salær i samme sag viser, at der er væsentlig forskel mellem salæret, alt efter om det er fastsat efter sædvanlige salærparametre eller af domstolene. Der vedlægges en kopi af undersøgelsen.

Retsplejerådets forslag cementerer denne forskel i salærfastsættelsen, hvilket Advokatrådet finder helt uacceptabelt. Advokatrådet finder endvidere grund til særligt at tage afstand fra Retsplejerådets bemærkning på side 379, hvorefter der ikke er noget unaturligt i, at salæret til statens advokat i samme sag overstiger salæret til advokaten for den borger, der har opnået fri proces. Advokatrådet er ikke enig med

Retsplejerådet i, at det er naturligt, at borgerens advokat skulle kunne levere den nødvendige bistand til sagens førelse på et væsentligt ringere økonomisk grundlag end statens advokat. Advokatrådet skal i den forbindelse fremhæve, at statens advokat har ubegrænset adgang til ekspertbistand fra hele embedsværket under hele sagen.

Advokatrådet skal endvidere fremhæve det ejendommelige i, at salærfastsættelsen til den beskikkede advokat skal fastsættes langt under det almindelige, rimelige niveau på markedet, hvorimod honoraret til f.eks. en revisor, der medvirker som synsmand under sagen, fastsættes til markedsprisen på en revisorydelse.

I modsætning til den omkostningsfastsættelse, der ved sagens afslutning skal ske til fordeling af sagens udgifter mellem sagens parter, udgør salæret til fri procesadvokaten et arbejds honorar, som ikke bør være påvirket af, om der er meddelt fri proces eller ej. Advokatrådet skal i den forbindelse særligt fremhæve, at retsplejelovens § 126, stk. 2, indeholder en bestemmelse, som sikrer, at advokaten ikke opkræver større salær end hvad der kan anses for rimeligt, ligesom retsplejeloven indeholder et gennemprøvet og velfungerende klagesystem, som giver adgang til at indbringe advokatens salærfastsættelse for det uafhængige Advokatnævn.

Retsplejerådet foreslår, at der indføres en egenbetaling på 1.000 kr. for den, der har fået bevilget fri proces. Begrundelsen for forslaget er et ønske om i højere grad at ansvarliggøre parten samt sikre sig imod sagsanlæg, som ikke ville finde sted, hvis parten selv skulle betale de fulde omkostninger.

Advokatrådet har ikke oplysninger, der tyder på, at der ud fra et hensyn til sagernes behandling er behov for at indføre egenbetaling. Det væsentligste argument for at indføre egenbetaling er således formodentlig fiskal. Advokatrådet finder det uheldigt, hvis kravet om egenbetaling kan afholde i øvrigt berettigede personer fra at søge en i øvrigt velfunderet sag gennemført ved domstolene. Det forekommer derfor ikke hensigtsmæssigt at stille krav om egenbetaling for fri proces, og i hvert fald bør der være mulighed for efter en konkret vurdering af fritage for egenbetaling, hvor det skønnes begrundet i den enkelte ansøgers forhold.

Advokatrådet skal endvidere bemærke, at Retsplejerådet på side 382 i betænkningen tilsyneladende forudsætter, at personer, der forud for opnåelse af fri proces har opnået retshjælp efter bekendtgørelsen om offentlig retshjælp ved advokat og i den forbindelse har betalt mere end 1.000 kr. i egenbetaling, ikke vil få beløb udover 1.000 kr. refunderet under fri proces bevillingen. Efter den gældende bekendtgørelse om retshjælp ved advokat stilles der ikke krav om egenbetaling ved retshjælp, der består i at udfylde en ansøgning om fri proces. Såfremt man ønsker at gennemføre egenbetaling af de første 1.000 kr. for fri procesanmodning, finder Advokatrådet, at man i så fald bør sikre, at denne egenbetaling bliver et absolut maksimum for den pågældendes egenbetaling. I de tilfælde, hvor den pågældende således forud for

ansøgningen har afholdt mere end 1.000 kr. til advokatbistand i samme sag, som omfattes af fri proces bevillingen, finder Advokatrådet, at den overskydende del bør refunderes over fri procesbevillingen.

Advokatrådet er af flere medlemmer blevet gjort opmærksom på, at de gældende regler om fri proces indeholder et hul, som kan medføre uheldige resultater. I de tilfælde, hvor en borger *ikke* har haft fri proces i første instans men har vundet sagen, opstår der et særegent problem, hvis modparten anker sagen. Søger og får indstævnte herefter fri proces til ankesagen, omfatter fri procesbevillingen ikke første instanssagen, hvilket indebærer, at udgiften hertil må afholdes af den pågældende selv, uanset udfaldet af 2. instansens afgørelse. Efter Advokatrådets opfattelse er dette ikke rimeligt, navnlig ikke i tilfælde, hvor indstævnte får medhold også ved andeninstansen. I forbindelse med den kommende revision af reglerne om fri proces skal Advokatrådet derfor opfordre til, at der tages skridt til at imødegå den omtalte problemstilling.

Kapitel 11 – Forenklet proces

Advokatrådet støtter Retsplejerådets forslag til en forenklet proces for tvistige sager, der bygger på et fælles forslag fra Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Advokatrådet ser gerne, at forslaget gennemføres så hurtigt som muligt. Advokatrådet har fuld forståelse for, at en gennemførelse af forslaget er afhængig af, at der gennemføres en strukturreform af domstolenes organisation. Grundlaget for en sådan reform er allerede udarbejdet, og Advokatrådet skal appellere til, at reformen implementeres til gavn for det danske retssamfund.

Med venlig hilsen

Sys Røvsing Koch

92

INSTITUT FOR
MENNESKERETTIGHEDER

Justitsministeriet, Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.

24 MAJ 2004

STRANDGADE 56 · 1401 KØBENHAVN K
TLF. 32 69 88 88
FAX 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 19. maj 2004

J.NR. 540.30/5312

Ved skrivelse af 13. januar 2004 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III.

Institut for Menneskerettigheder har tidligere afgivet udtalelse om betænkningens kapitel 10, og de dele af betænkningens lovforslag, der vedrører en forenklet inkassoproces med betalingspåkrav.

Instituttet har nu gennemgået Retsplejerådets øvrige forslag og kan oplyse, at instituttet ikke har bemærkninger til de foreslåede lovændringer.

Det i betænkningen anførte giver dog instituttet anledning til at bemærke følgende:

1) Høring af sagens parter i forbindelse med rettens afgørelse af sagsomkostningsspørgsmål.

Udvalget har (s. 301ff.) overvejet, om parterne bør høres i forbindelse med rettens afgørelse af sagsomkostningsspørgsmål, men foreslår ingen regel herom indført i retsplejeloven, jf. også betænkningen s. 503f. Instituttet skal i den anledning henlede opmærksomheden på, at kravet om kontradiktion efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6 også gælder i civile sager. Art. 6 indeholder således ret til at imødegå faktiske oplysninger, der kan antages at have betydning for rettens afgørelse, uanset hvorfra disse oplysninger stammer, og indlæg af processuel karakter, som er fremlagt af modparten, jf. også "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention", kommenteret af Peer Lorenzen m.fl., 2. udg., s. 238ff. Denne adgang til kontradiktion må også antages at gælde, når retten træffer afgørelse om sagsomkostninger, jf. også "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention", kommenteret af Peer Lorenzen m.fl., 2. udg., s. 232ff., hvor det blandt andet anføres, at "kravet om equality of arms" (også) gælder i forhold til processuelle afgørelser, herunder afgørelser af sagsomkostninger".

Det må på den baggrund overvejes, om parternes adgang til at fremsætte bemærkninger til rettens påtænkte sagsomkostningsafgørelse og til faktiske oplysninger afgivet af modparten eller indlæg fra modparten i anledning af sagsomkostningsspørgsmålet bør fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven. Retsplejerådet har, s. 302, anført, at rådet foreslår, at parterne udtaler sig om sagsomkostningerne, men foreslår som nævnt ikke lovregler indført herom. Under henvisning til, at det formentligt er praksis ved domstolene for tiden ikke at høre parterne, før sagsomkostningsafgørelsen træffes, jf.

Justitsministeriets 25/5-04
Lovafdeling

12.2003.740-247

også det s. 301 i betænkningen anførte, forekommer det mest naturligt under hensyn til, at denne praksis ønskes ændret, at indføre en udtrykkelig lovregel herom.

I tilknytning hertil bemærkes, at det forekommer rigtigst at bevare en regel svarende til den nugældende retsplejelovs § 321, 2. pkt., blot således, at det påhviler retten (i stedet for modparten) at drage omsorg for høring af den advokat eller rettergangsfuldmægtig, der påstås dømt til at bære sagsomkostninger i henhold til bestemmelsen. Der henvises til den foreslåede § 319, lovforslagets § 1, nr. 11.

2) Begrundelse for sagsomkostningsafgørelser.

Betænkningen indeholder i kapitel 7 (for eksempel s. 257, s. 259 og s. 261) en række overvejelser om, hvorledes retten bør begrunde afgørelser om sagsomkostninger. Udvalget anfører videre, s. 303, at den "nuværende praksis med hensyn til begrundelse af afgørelser om sagsomkostninger ... næppe (kan) siges fuldt ud at give parterne tilstrækkelig oplysning". Udvalget opstiller på den baggrund (s. 304) en række retningslinier for begrundelsen af sagsomkostningsafgørelser, og anfører s. 504, at udvalget forudsætter, at sagsomkostningsafgørelser begrundes efter de anførte retningslinier.

Instituttet skal i den anledning henlede opmærksomheden på, at der af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6 følger et krav om begrundelse af blandt andet civile afgørelser, jf. også "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention", kommenteret af Peer Lorenzen m.fl., 2. udg., s. 249ff. De krav til begrundelsen, som udvalget opstiller, må antages at opfylde kravene i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6. Det må således antages, at det ikke er nødvendigt særskilt at begrunde sagsomkostningsafgørelser, der i det hele følger de takstmæssige salærer og øvrige standarder på området.

På baggrund af udvalgets overvejelser om begrundelse af sagsomkostningsafgørelser må det overvejes, om de ovennævnte krav til begrundelse bør fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven.

Under henvisning til, at det formentligt er praksis ved domstolene for tiden – som også anført af udvalget – ikke at begrunde sagsomkostningsafgørelser, forekommer det mest naturligt under hensyn til, at denne praksis ønskes ændret, at indføre en udtrykkelig lovregel om begrundelseskravet i retsplejeloven.

3) Tilskud til private retshjælpsinstitutioner.

Betænkningens kapitel 8 behandler spørgsmålet om retshjælp udenfor domstolene. Retsplejerådet konkluderer, s. 330, at de eksisterende retshjælpsordninger tilsammen opfylder kravet om en landsdækkende, velkvalificeret og lettilgængelig retshjælp.

Retsplejerådet anfører, s. 345, at der er behov for større gennemsigtighed med hensyn til praksis for tildeling af tilskud til private retshjælpsinstitutioner. Rådet foreslår på den baggrund, at tilskudsbetingelserne strømlines, samt at de fastsættes i en bekendtgørelse, så de bliver umiddelbart tilgængelige for enhver. Instituttet kan tilslutte sig disse forslag, men finder at måtte pege på

behovet for, at der tilføres de private retshjælpsinstitutioner økonomiske ressourcer nok til at løfte den opgave at være en del af et landsdækkende net af retshjælpsinstitutioner, som er et væsentligt led i sikringen af, at borgerne har tilstrækkelig adgang til domstolene.

Den eksisterende ordning er næppe tilstrækkelig hertil. Det kan særligt henvises til det s. 326 i betænkningen anførte, hvorefter tilskuddet til retshjælpskontorer siden 1989 ”kun knap og nap (er) fulgt med inflationen, hvorimod udgifterne til advokatretshjælp er steget langt mere end inflationen”. Der kan videre henvises til, at det af betænkningen, s. 140, fremgår, at Justitsministeriets bevilling til tilskud til private retshjælpsinstitutioner i finansåret 2003 udgør 8,6 mio. kr. Til sammenligning er Norges udgifter hertil, således som det fremgår af betænkningen, s. 190ff., væsentligt højere.

Instituttet skal på den baggrund henstille, at der tilføres de private retshjælpsinstitutioner øgede ressourcer til varetagelse af deres samfundsmæssige opgave at være en del af et landsdækkende net, der skal sikre borgernes ”access to justice”.

Instituttet har ikke herudover bemærkninger af menneskeretlig karakter til betænkningen.

Med venlig hilsen

Morten Kjærum
Direktør